

MAATSCHAPPELIJK SPORTIEF

ONDERZOEKSRAPPORT

Een onderzoek naar de opvattingen van gemeenteraad en sportverenigingen in gemeente Apeldoorn met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur van buurten wijken en dorpen door sportverenigingen

Auteurs:

Joost Bronsveld

Jeffrey Spronk

MAATSCHAPPELIJK SPORTIEF

ONDERZOEKSRAPPORT

Persoonlijke gegevens

Auteurs: Joost Bronsveld
Jeffrey Spronk
Studentnummers: 441919
441944

Onderwijsinstelling

Naam: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Adres: Kapittelweg 33
6525 EN Nijmegen
Faculteit: Gedrag, Gezondheid en Maatschappij
Opleiding: Sport, Gezondheid & Management
Afstudeerbegeleider: Angèle Welie

Opdrachtgever

Naam: Gemeente Apeldoorn
Naam dienst: Samenleving
Naam afdeling: Maatschappelijk Beleid
Naam Programma: Sport & Cultuur
Bezoekadres: Marktplein 1
7311 LG Apeldoorn
Praktijkbegeleider: Miranda van Drie en Gert van Kampen

Afstudeerperiode

31 januari 2011 t/m 24 juni 2011

Voorwoord

Dit afstudeeronderzoek is in het kader van de opleiding Sport, Gezondheid & Management uitgevoerd aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Beiden zitten we nu drie en een half jaar op deze opleiding en in februari 2011 was er de mogelijkheid om te beginnen aan onze scriptie. De keuze om een scriptie samen uit te voeren komt doordat wij al twee jaar met genoeg samenwerken en daar zeer positieve ervaringen aan over hebben gehouden. Bovendien komen wij uit Apeldoorn waardoor een onderzoek in 'onze' stad zeer aanspreekt.

De scriptie bestaat uit het onderzoeksrapport met aanbevelingen voor gemeente Apeldoorn, programmteam Sport & Cultuur.

Wij zijn zeer enthousiast over het traject dat is bewandeld het afgelopen half jaar. Je komt enigszins onwennig binnen, maakt kennis met de werkomgeving en probeert een plekje in de organisatie te vinden. Grote tegenslagen hebben we dan ook niet gehad.

Tijdens het traject dat is bewandeld hebben wij hulp gekregen van verschillende mensen die wij bij deze hartelijk willen bedanken voor hun bijdrage en inzet om het onderzoek te optimaliseren. Ten eerste willen wij Angèle Welie vanuit de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen bedanken voor haar bijdrage in de begeleiding en het geven van concrete feedback op de producten. Ten tweede onze praktijkbegeleider Miranda van Drie voor de tijd die ze heeft vrijgemaakt om ons te kunnen begeleiden, te voorzien van feedback en ons een plekje heeft kunnen geven in de organisatie. Bovendien willen wij Gert van Kampen en Huub Geelen bedanken voor het feit dat zij te allen tijden op een constructieve manier meedachten over het onderzoek en daar ook respons op gaven door middel van suggesties, opmerkingen of opbouwende kritiek. Ook willen wij alle respondenten, de betrokken raadsleden, sportverenigingen en andere belanghebbenden bedanken voor hun deelname aan het interview en het leveren van informatie. Tenslotte willen we via deze weg dienst 'Samenleving' bedanken voor het enthousiasme, de fijne werksfeer, behulpzaamheid en betrokkenheid die zij toonden.

Joost Bronsveld en Jeffrey Spronk

Juni 2011

Samenvatting

Dit rapport heeft betrekking op het afstuderen van twee studenten aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De afstudeerstage, het opstellen en uitvoeren van het onderzoek, valt onder de studie Sport, Gezondheid en Management (SGM). Het onderzoek is uitgevoerd bij én in opdracht van Gemeente Apeldoorn.

In oktober 2010 werd het nieuwe regeerakkoord gepresenteerd. Voor de gemeenten betekent dit regeerakkoord veranderingen en bezuinigingen, zo ook voor de gemeente Apeldoorn. In de kerntakendiscussie heeft de gemeenteraad een kader opgesteld waarbinnen de richting wordt aangegeven van het toekomstige beleid van de gemeente op het terrein van de sport; *“Het subsidiëren van sportverenigingen is geen kerntaak meer van de overheid. Sportverenigingen en de andere verenigingen en instellingen die in de buurt en dorpen gevestigd zijn, worden uitgedaagd om zich maatschappelijk te verenigen. Indien zij een bijdrage leveren aan de sociale structuur in wijken en dorpen, kunnen verenigingen voor dat deel gesubsidieerd worden”*. Omdat dit kader veel vragen oproept is hierover dit onderzoek naar de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen ingesteld. Het doel van het onderzoek is een helder beeld te krijgen over de opvattingen van gemeenteraad en sportverenigingen met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen om tot een passend beleid te komen.

Tijdens dit onderzoek is er kwalitatief onderzoek verricht. Theoretisch onderzoek en interviews zijn ingezet voor het verkrijgen van informatie. Uit het theoretisch onderzoek komt naar voren dat er een aantal variabelen en deelaspecten van toepassing zijn met betrekking tot de sociale structuur, maatschappelijke activiteiten en de rol van gemeente Apeldoorn. Deze zijn in de interviews met raadsleden en sportverenigingen ingebracht.

Uit de interviews met de raadsleden is gebleken dat de meerderheid de huidige manier van subsidiëren achterhaald vindt, ‘voor wat hoort wat’ is het nieuwe motto. Geïnterviewde sportverenigingen hebben begrip over de nieuwe weg die bewandeld gaat worden maar er moeten wel bepaalde eisen voor worden opgesteld. Volgens het merendeel van de geïnterviewde raadsleden moeten zowel vitale als minder vitale sportverenigingen zichzelf in stand houden. De keuze om bij te dragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp moet bij de sportverenigingen zelf liggen maar de gemeente moet aan allen dezelfde mogelijkheden bieden met betrekking tot het stimuleren van het bijdragen aan de sociale structuur.

De indicatoren uit de leefbaarheidsenquête die het meest zijn genoemd door de geïnterviewde raadsleden zijn ‘waardering en betrokkenheid bij de buurt’ en ‘sociaal-maatschappelijke participatie’. De meeste geïnterviewde raadsleden willen dat de sportvereniging de rol van het huidige buurthuis overneemt.

De kernbegrippen uit het MVV-wiel die het meest zijn genoemd door de geïnterviewde raadsleden zijn 'buurt & maatschappij', 'multifunctioneel', 'professionaliteit, vrijwilligers en kader', 'samenwerkingsverbanden & (charitatieve) partnerschappen' en 'integratie normen & waarden, sportiviteit & respect, alcohol & drugs'. Dat wil zeggen dat de sportverenigingen hier volgens de raadsleden het meeste op in zouden moeten spelen.

Onder de raadsleden bestaat een uiteenlopend beeld over hoe een sportvereniging zonder eigen accommodatie kan bijdragen aan de sociale structuur. De geïnterviewde sportverenigingen zien meerdere obstakels dan de raadsleden in de interviews hebben aangegeven. De geïnterviewde sportverenigingen met een gebondenheid in de stad, gemeente of regio hebben meer moeite als zij specifiek de binding met een buurt of wijk moeten zoeken omdat zij een binding hebben met een veel groter gebied. Met betrekking tot het organiseren van maatschappelijke activiteiten binnen en / of buiten de eigen sport van sportverenigingen is uit de interviews met de raadsleden gebleken dat het bijdragen aan sociale structuur zowel binnen als buiten de eigen sport kan plaatsvinden.

Omtrent de rol die de gemeente hierin moet spelen blijkt uit de interviews met de raadsleden dat er geen specifiek doelgroepenbeleid gehanteerd moet worden en zien zij een duidelijke rol weggelegd voor de stadsdeelaanpak. Gemeente Apeldoorn dient zich alleen bezig te houden met de regie.

Op basis van genoemde beschreven conclusies zijn er verschillende aanbevelingen gedaan aan het programmateam Sport & Cultuur. Er zijn drie aanbevelingen, voor elke variabele één, die als belangrijkste kunnen worden aangewezen. Deze dienen tevens als uitgangspunt voor het nieuw te vormen beleid. De eerste aanbeveling gaat over de gebondenheid van sportverenigingen. Veel sportverenigingen ervaren niet zozeer de gebondenheid met de buurt of wijk waarin zij gevestigd zijn maar met een veel groter gebied waar alle leden vandaan komen. Voor sommige verenigingen is dat een stadsdeel, voor anderen heel Apeldoorn en bij sommige verenigingen komen de leden uit heel de gemeente. Daarom is het aan te raden niet alleen maatschappelijke activiteiten die gericht zijn op de buurt of wijk te stimuleren en te ondersteunen maar ook de maatschappelijke activiteiten die op een groter gebied gericht zijn. De tweede aanbeveling gaat over het type activiteiten dat sportvereniging kunnen ontplooiën. Om een zo groot mogelijk beroep te kunnen doen op de creativiteit die er in sportverenigingen is, kunnen er het beste zo min mogelijk grenzen aan maatschappelijke activiteiten gesteld worden. Zo voelen sportverenigingen zich vrij om hun eigen activiteiten te ontwikkelen, of dat nou binnen of buiten de eigen sport plaatsvindt, gericht is op autochtonen, allochtonen of gehandicapten of een eenmalige of een structurele activiteit is. De gemeente hoeft er enkel op te letten dat de doelen die zij voor ogen heeft worden nagestreefd. De laatste aanbeveling is het niet segmenteren van sportverenigingen. Sportverenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestaan. Of zij maatschappelijk activiteiten ontplooiën is een eigen keuze. Vanuit gemeente Apeldoorn moet daarom aan alle sportverenigingen dezelfde mogelijkheden worden geboden met betrekking tot het stimuleren en ondersteunen van maatschappelijke activiteiten.

Summary

This report deals with the graduation of two students at the University of Arnhem and Nijmegen. The internship, preparing and conducting the research, cover the study Sports, Health and Management (SGM). The study was conducted by and on behalf of Municipality of Apeldoorn.

In October 2010, the new coalition was presented. For municipalities, this coalition made cuts and changes, so also for the Municipality of Apeldoorn. The City Council has on the sports grant a general framework with which the direction to the future policy of the municipality in the area of sport is described; *"Subsidizing sports is no longer a core business of the government. Sports clubs, other associations and institutions in and around villages are located, are challenged to become socially uniting. If they contribute to the social structure of neighbourhoods and villages, associations could be subsidized for that part"*. Given this context, many questions raised about the views of the city council and sports clubs. The purpose of this study is to get a clear picture about the views of the city council and sports clubs in relation to contributing to the social structure by sports clubs to ensure an appropriate policy.

During this research qualitative research has been used. Theoretical research and interviews were used to obtain information. The theoretical study shows that some concepts are applicable for contributing to the social structure, social activity and the role of municipality of Apeldoorn. These are introduced in the interviews with the council members and sports clubs.

The interviews with council members revealed that the current method of subsidizing is obsolete, "you have to do something for it" is the new motto. Interviewed sports clubs have been understanding about the new way forward there will be but there must be some requirements for it. According to the majority of council members interviewed, both vital and less vital sports clubs have to sustain itself. The choice to contribute to the social structure of neighbourhood, district or village are to the sports clubs themselves but the municipality of Apeldoorn must give the same opportunities in regard of promoting the contributions to the social structure.

The most frequently mentioned indicators by the council members of the quality of life survey are 'appreciation and involvement in the neighborhood' and 'social and societal participation'. The council members that are interviewed want the role of sports clubs takes over the existing community center.

The key concepts from the MVV wheel that are most mentioned by the interviewed council members are 'neighborhood and society', 'multifunctional', 'professionalism, volunteers and framework', 'partnerships (charities) partnerships' and 'integration norms and values, sportsmanship and respect, alcohol and drugs'. This means that sports clubs should play a role in this key concepts.

There is a varied picture among the council members of how a sports club without its own property may contribute to the social structure. The interviewed sports clubs see several obstacles as the council members have indicated in their interviews. The interviewed sports clubs by a sports bond in the city, town or region have more difficulty if they specifically want to bind in a neighbourhood or district because they have a bond with a much larger area. Regarding the organization of social activities within or outside the sport of sports clubs the interviews with council members revealed that both inside and outside the sport can take social activities place.

About the role of the municipality of Apeldoorn should play that appears from interviews with council members is that no specific group policy should be applied and that they see a clear role played by the district approach. The municipality of Apeldoorn should only deal with the direction.

Based on the findings described above, several recommendations were made to the Programme Team Sports & Culture. There are three main recommendations, for each variable one, which could be designated.

The first recommendation concerns the bondage of sports clubs. Many sports clubs experience rather than being bound with the neighborhood or district in which they are established, a much larger area where members come from. For some sports clubs is that one district, others whole Apeldoorn and some sports clubs have members from all over town. It is therefore advisable not only encourage and support social activities aimed at the neighborhood or district but also the social activities that focus on a larger area.

The second recommendation concerns the type of activities that sports clubs could develop. To maximize the creativity of sports clubs, it may be best to minimize limits on what kind of social activities should be held. Whether it's inside or outside its own sport the municipality of Apeldoorn needs merely to ensure that the goals they have in mind will be pursued.

The last recommendation is that there should not be a segmentation of sports clubs. Sports clubs are responsible for their own existence. Whether they want to participate with social activities is their own choice. From the municipality of Apeldoorn must, therefore, all sports clubs given the same possibilities with regard to encouraging and supporting community activities.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	4
Summary	6
Inhoudsopgave	8
1. Inleiding	10
1.1 Projectkader	10
1.1.1 Gemeente Apeldoorn	10
1.1.2 Bezuinigingen.....	10
1.1.3 Kerntakendiscussie	11
1.1.4 Raadsopdracht.....	12
1.1.5 Maatschappelijk verenigen.....	12
1.2 Probleemstelling	13
1.2.1 Doelstelling.....	13
1.2.2 Vraagstelling.....	13
1.3 Onderzoeksmodel.....	14
1.4 Leeswijzer	15
2. Theoretisch kader.....	16
2.1 Begripsbepaling	16
2.1.1 Gemeente.....	16
2.1.2 Maatschappelijk verenigen.....	17
2.1.3 Vitale sportvereniging.....	17
2.2 Sociale structuur	18
2.2.1 Veerkracht en verbinding	18
2.2.2 Leefbaar Apeldoorn.....	18
2.3 Maatschappelijke activiteit	19
2.3.1 De maatschappelijke betekenis van sport	19
2.3.2 De kracht van sport	20
2.3.3 Platform Maatschappelijk Verantwoord Verenigen	21
2.3.4 Platform MVV en MOVE	26
2.4 Rol gemeente Apeldoorn	27
2.4.1 Accommodatiebeheer	27
2.4.2 Doelgroepenbeleid	27
2.4.3 Stadsdeelaanpak	27
2.4.4 Rol gemeente Apeldoorn	28
2.4.5 Subsidievormen	30
2.5 Conceptueel model.....	31
3. Methode.....	32
3.1 Onderzoeksontwerp.....	32
3.1.1 Onderzoek.....	32
3.1.2 Vooronderzoek	33
3.1.3 Onderzoekseenheden	34
3.1.4 Meetinstrumenten	37
3.1.5 Analysemethode	38
3.2 De kwaliteit van onderzoek.....	39
3.2.1 Betrouwbaarheid	39
3.2.2 Validiteit.....	40
3.2.3 Bruikbaarheid	41
4. Resultaten	43
4.1 Bijdragen aan de sociale structuur volgens de gemeenteraad	44
4.1.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt	44
4.1.2 Sociaal maatschappelijke participatie	45
4.2 Bijdragen aan de sociale structuur volgens de sportvereniging	45
4.2.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt	46
4.2.2 Sociaal-maatschappelijke participatie.....	46
4.3 Maatschappelijke activiteiten volgens de gemeenteraad	47
4.3.1 Buurt & Maatschappij	47

4.3.2 Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) Partnerschappen.....	48
4.3.3 Multifunctioneel	48
4.3.4 Professionaliteit Vrijwilligers & Kader.....	48
4.3.5 Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs.....	49
4.4 Maatschappelijke activiteiten volgens de sportvereniging.....	49
4.4.1 Buurt & Maatschappij	50
4.4.2 Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) partnerschappen	51
4.4.3 Multifunctioneel	51
4.4.4 Professionaliteit, Vrijwilligers & kader	52
4.4.5 Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs	52
4.5 Rol van Gemeente Apeldoorn volgens de gemeenteraad.....	52
4.5.1 Accommodatie	52
4.5.2 Vitaliteit Sportvereniging	53
4.5.3 Doelgroepen.....	54
4.5.4 Stadsdeelaanpak	54
4.5.5 Rol gemeente Apeldoorn	55
4.5.6 Subsidievorm.....	56
4.6 Rol van Gemeente Apeldoorn volgens de sportvereniging	56
4.6.1 Rol gemeente Apeldoorn	56
4.6.2 Subsidievorm.....	57
5. Conclusie.....	58
5.1 Bijdragen aan de sociale structuur	58
5.1.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt.....	58
5.1.2 Sociaal-maatschappelijke participatie.....	59
5.2 Maatschappelijke activiteiten	59
5.2.1 Buurt en maatschappij	59
5.2.2 Multifunctioneel	60
5.2.3 Professionaliteit vrijwilligers en kader	60
5.2.4 Integratie van normen en waarden	60
5.2.5 Samenwerkingsverbanden.....	60
5.3 Rol gemeente Apeldoorn	60
5.3.1 Accommodatie	61
5.3.2 Vitaliteit van de sportvereniging	61
5.3.3 Doelgroepenbeleid	61
5.3.4 Stadsdeelaanpak	61
5.3.5 Rol gemeente Apeldoorn	62
5.3.6 Subsidievorm.....	62
6. Aanbevelingen.....	63
6.1 Bijdrage sociale structuur	63
6.1.1 Gebondenheid in wijk, stad of gemeente.....	63
6.1.2 Indicatoren leefbaarheidsenquête gemeente Apeldoorn	63
6.2 Maatschappelijke activiteit.....	63
6.2.1 Begrenzing maatschappelijke activiteiten	63
6.2.2 Kernbegrippen platform MVV.....	64
6.3 Rol gemeente Apeldoorn	64
6.3.1 Niet segmenteren.....	64
6.3.2 Vitaliteit van de sportvereniging	64
6.3.3 Doelgroepenbeleid	65
6.3.4 Rol gemeente Apeldoorn	65
6.3.5 Subsidievorm.....	65
6.3.6 Stadsdeelaanpak	65
6.3.7 Sportraad.....	66
6.3.8 Combinatiefunctionaris.....	66
6.3.9 Samenwerking	66
7. Discussie	67
Literatuurlijst	71
Boeken.....	71
Publicaties.....	71
Internet.....	72

1. Inleiding

Het aanbieden van een sport door een sportvereniging wordt door overheden tegenwoordig niet meer als voldoende beschouwd. Er wordt nu meer van de sportvereniging verwacht (Schulze, 2009).

Namelijk dat zij een bijdrage leveren aan de sociale structuur in de wijk door middel van maatschappelijke activiteiten. Deze beweging heeft nu ook Gemeente Apeldoorn bereikt. Het is echter nog onduidelijk op welke manier hier invulling aan moet worden gegeven.

1.1 Projectkader

In deze paragraaf wordt het projectkader geschetst. Hoe ziet de opdrachtgevende organisatie er uit, wat is de achtergrond en wat is de aanleiding van de opdracht met betrekking tot dit onderzoek.

1.1.1 Gemeente Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn telt 155.697 inwoners (gemeten op 1 januari 2010) en is daarmee de twaalfde gemeente van Nederland (Apeldoorn in cijfers, 2010). De gemeente is verdeeld in zes stadsdelen waarvan voor elk stadsdeel de burgemeester of een wethouder is aangewezen. Zie bijlage 1 in het bijlagenboek voor de portefeuillevdeling van het College van B en W.

De gemeenteraad bestaat uit 39 raadsleden. De volgende twaalf politieke partijen zijn in de gemeenteraad van Gemeente Apeldoorn vertegenwoordigt: CDA (6 zetels), VVD (6 zetels), PvdA (5 zetels), Leefbaar Apeldoorn (4 zetels), D66 (4 zetels), Gemeentebelangen (3 zetels), ChristenUnie (3 zetels), Groenlinks (3 zetels), SGP (2 zetels), Progressief Sociaal Apeldoorn (voorheen Fractie ten Damme, voorheen SP, 1 zetel), Partij voor de Dieren (1 zetel) en Democratische Partij Solidariteit (voorheen Duurzaam Rood Apeldoorn, 1 zetel). Het bestuursakkoord bestaat uit CDA, VVD, PvdA, D66 en ChristenUnie.

Onder het College van B en W en de gemeentesecretaris vallen een zestal diensten. Samenleving, Ruimtelijke Ontwikkeling, Publieksdienst, Middelen, Openbare Werken en Brandweer. Zie bijlage 2 in het bijlagenboek voor het organogram van Gemeente Apeldoorn.

Het programma waaronder het beleid met betrekking tot sport wordt ontwikkeld en uitgevoerd is het programma Sport & Cultuur. Dit programma valt onder de afdeling Maatschappelijk Beleid. Samen met deze afdeling behoren de afdelingen Financiën, Planning & Control, Interne Dienstverlening, Stadsbank, Werk en Participatie en Zorgloket tot de dienst Samenleving.

1.1.2 Bezuinigingen

In oktober 2010 werd het nieuwe regeerakkoord gepresenteerd. Voor de gemeenten betekent dit regeerakkoord veranderingen en bezuinigingen, zo ook voor de gemeente Apeldoorn. Het Rijk legt meer taken bij de gemeenten (verdergaande decentralisatie), de hiermee gemoeide budgetten worden echter verkleind. Voorts worden de gemeenten geconfronteerd met een lagere algemene

uitkering uit het Gemeentefonds. Deze minderingen komen nog eens bovenop de eigen bezuinigingen van Gemeente Apeldoorn waarvan de oorzaak te vinden is bij de recessie en grote verliezen op het grondbedrijf. Gemeente Apeldoorn moet in 2015 structureel 30 miljoen euro bezuinigen. Daarvan moet 17 miljoen gevonden worden in de interne organisatie en 13 miljoen door het afstoten van taken (Gemeente Apeldoorn, 2010).

1.1.3 Kerntakendiscussie

In een kerntakendiscussie worden de (lange termijn) doelen van de gemeente vastgesteld en de bijbehorende taken bepaald. Op basis van deze doelen en taken wordt vastgesteld welke taken door de gemeente zelf en welke door externe partijen moeten worden uitgevoerd. Een kerntakendiscussie dient men in principe los te zien van bezuinigingen. In de meeste gevallen vindt een kerntakendiscussie echter toch plaats in relatie tot financiële tekorten. Er wordt zelfs aan getwijfeld of men een kerntakendiscussie effectief kan laten plaatsvinden zonder dat bezuinigingen noodzakelijk zijn (Bonsel, 2005).

Ook bij Gemeente Apeldoorn heeft de kerntakendiscussie plaatsgevonden. In deze kerntakendiscussie zijn drie stappen te onderscheiden. In de eerste stap heeft de gemeenteraad onderzocht welke taken de gemeente uitvoert en welke daarvan kerntaken zijn. Er zijn drie verschillende taken, vastgesteld in de gemeentewet (Hirsch Ballin, 1992):

- Wettelijke taken: dit zijn taken die de gemeente volgens landelijke of Europese wetten uit moet voeren.
- Bovenwettelijke taken: taken die naast de wettelijke taken uitgevoerd dienen te worden.
- Autonome taken: dit zijn taken die niet verplicht zijn volgens de wet maar die de gemeente zelf belangrijk vindt.

De autonome taken stonden ter discussie maar ook de wettelijke taken zijn tegen het licht gehouden. De tweede stap was de samenspraak met de Apeldoornse samenleving door middel van politieke markten en een online discussieplatform. Met de derde stap heeft de gemeenteraad in januari 2011 bepaald wat in de toekomst de kerntaken voor Gemeente Apeldoorn zijn en heeft het College van B en W een raadsopdracht ontvangen om de vertaalslag naar de begroting en bezuinigingsvoorstellen te maken (Gemeente Apeldoorn, 2010).

Tijdens de kerntakendiscussie werden een tweetal vragen beantwoord:

- Wat doet Gemeente Apeldoorn wel en wat niet?
- Wat mag er van burgers, organisaties en bedrijven in Gemeente Apeldoorn worden verwacht?

Het antwoord op deze vragen werd verwoord in een raadsopdracht aan het College van B en W. Deze opdracht wordt gebruikt voor het opstellen van de Voorjaarsnota 2011, waarin de gemeente de bezuinigingstaakstelling tot 2015 invult (Gemeente Apeldoorn, 2010).

1.1.4 Raadsopdracht

Met betrekking tot het thema 'Stad, Wijken, Dorpen Sociaal - Jeugd/Sport/Welzijn/Zorg' spreekt de raad uit dat het beheren en onderhouden van de sociale structuur in de wijken en dorpen een kerntaak is (Gemeenteraad Apeldoorn, 2011):

“Sleutelwoorden zijn samenwerken, ontschotten, verbinden en versoberen. De gemeente houdt de regie. De raad spreekt uit dat het beheren en onderhouden van de sociale structuur in de wijken efficiënter en effectiever kan. De inzet moet zo breed mogelijk zijn en in ieder geval het jeugdbeleid/jeugdwerk/jeugdzorg, sport, welzijn, kleine culturele instellingen, inzet brede scholen, accommodaties, Wmo-voorzieningen en delen re-integratiebeleid omvatten.”

Met betrekking tot sport wordt in de raadsopdracht expliciet beschreven wat de raad niet meer als kerntaak ziet (Gemeenteraad Apeldoorn 2011):

“Het subsidiëren van sportverenigingen is geen kerntaak meer van de overheid. (...) Sportstimulering ziet de gemeente niet langer als een kerntaak. Dit geldt ook ten aanzien van sponsoring van (top)sportevenementen en subsidiëring van breedtesport in relatie tot topsportevenementen.”

1.1.5 Maatschappelijk verenigen

Het subsidiëren van sportverenigingen is zoals beschreven geen kerntaak meer van Gemeente Apeldoorn. Hier zit echter één maar aan. In de raadsopdracht stelt de gemeenteraad het volgende: (zie bijlage 3 in het bijlagenboek voor de volledige raadsopdracht)

“Het subsidiëren van sportverenigingen is geen kerntaak meer van de overheid. Sportverenigingen en de andere verenigingen en instellingen die in de buurten en dorpen gevestigd zijn, worden uitgedaagd om zich maatschappelijk te verenigen. Indien zij een bijdrage leveren aan de sociale structuur in wijken en dorpen, kunnen verenigingen voor dat deel gesubsidieerd worden.”

“De accommodaties die zich in de wijken en dorpen bevinden zullen doelmatiger en meer multifunctioneel ingezet gaan worden. Accommodaties die niet meer nodig zijn, worden afgestoten. Het onderhoud van sportvelden wordt versoberd via de wijkgerichte aanpak ingevuld.”

De taak is aan het programmateam Sport & Cultuur hier vorm aan te geven. Maatschappelijk verenigen en sociale structuur zijn algemeen geformuleerde begrippen waardoor de bedoeling van de gemeenteraad bij het programmateam nog onduidelijk is. Wat moet er worden verstaan onder maatschappelijk verenigen? Het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten? Welke maatschappelijke activiteiten? Hoe zit dat met een zwemvereniging zonder eigen accommodatie tegenover een voetbalvereniging met veel meer mogelijkheden in die context? Dit zijn verschillende

vragen die opspelen bij het invullen van deze raadsopdracht. Om deze reden is er een onderzoek ingesteld naar de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen.

1.2 Probleemstelling

Naar aanleiding van de problemen die in de vorige paragraaf zijn gesignaleerd worden in deze paragraaf achtereenvolgens de doelstelling, de vraagstelling en de deelvragen op theoretisch, empirisch en analytisch niveau behandeld (Verschuren & Doorewaard, 2007). Theoretische vragen worden beantwoord door middel van onderzoek in bestaande bronnen zoals literatuur. Empirische vragen worden beantwoord op basis van het onderzoek dat zal plaatsvinden. Door middel van analytische vragen worden verschillen en overeenkomsten tussen theorie en eigen onderzoek helder gemaakt. Deze analyse geeft tevens de discrepantie aan.

1.2.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is aanbevelingen te doen aan de afdeling Sport & Cultuur van Gemeente Apeldoorn voor het ontwikkelen van een nieuw te vormen beleid (wat tot uiting komt in de te ontwikkelen sportnota 2012 – 2016), dat invulling geeft aan de opvattingen van de gemeenteraad met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen door het in kaart brengen van de opvattingen van de gemeenteraad over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen en de mogelijkheden van sportverenigingen om te kunnen voldoen aan deze opvattingen.

1.2.2 Vraagstelling

Er zijn drie vraagstellingen geformuleerd. Een theoretische, empirische en analytische vraagstelling. Deze worden beantwoord door middel van deelvragen.

Theoretisch: Wat is vanuit de theorie bekend over maatschappelijk actieve sportverenigingen met betrekking tot de sociale structuur?

1. Wat zijn maatschappelijk actieve sportverenigingen?
2. Welke initiatieven zijn bekend met betrekking tot het stimuleren van het leveren van een bijdrage aan de sociale structuur?
3. Wat zijn deelaspecten van het bijdragen aan de sociale structuur in Gemeente Apeldoorn?
4. Wat zijn deelaspecten van maatschappelijke activiteiten die door sportverenigingen ontplooit kunnen worden?
5. Wat zijn deelaspecten omtrent de rol van gemeente Apeldoorn in dit kader?

Empirisch: Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen met betrekking tot het leveren van een bijdrage aan de sociale structuur in buurten/wijken in Gemeente Apeldoorn?

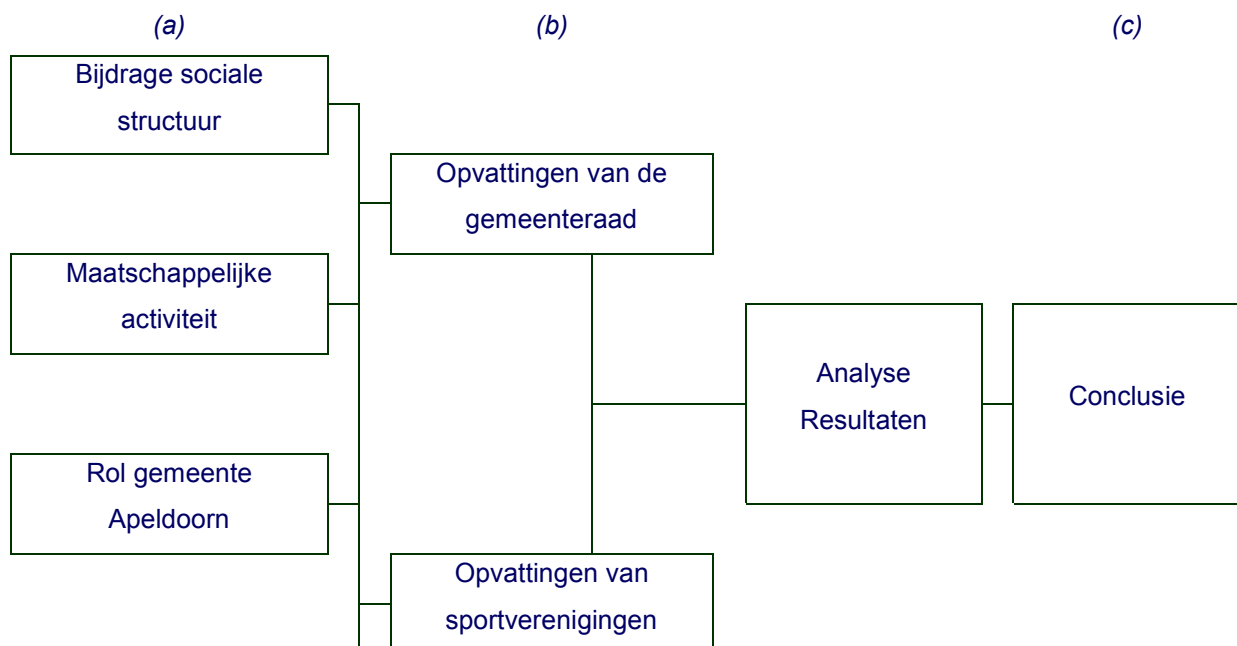

1. Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen?
2. Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over het type sportverenigingen en het type activiteiten dat ingezet moet worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?
3. Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over de wijze waarop sportverenigingen gestimuleerd/gesubsidieerd moeten worden en de rol die Gemeente Apeldoorn hier in moet spelen?
4. Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over het bijdragen aan de sociale structuur?
5. Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over het type activiteiten die ingezet kunnen worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?
6. Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over de rol die van Gemeente Apeldoorn wordt verwacht met betrekking tot de bijdrage aan sociale structuur door sportverenigingen?

Analytisch: Hoe verhouden de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen zich tegenover elkaar met betrekking tot het leveren van een bijdrage aan de sociale structuur in buurten/wijken in Gemeente Apeldoorn?

1.3 Onderzoeksmodel

In deze paragraaf komen het onderzoeksmodel aan bod. Het onderzoeksmodel geeft aan hoe het onderzoek is ingedeeld (Verschuren & Doorewaard, 2007). Het onderzoeksmodel toont aan dat het beantwoorden van de theoretische (a), empirische (b) en analytische (c) deelvragen leidt tot aanbevelingen met betrekking tot de doelstelling.

Figuur 1.1: Onderzoeksmodel

1.4 Leeswijzer

Deze paragraaf maakt duidelijk hoe dit rapport is opgebouwd. Per hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven wat er in het betreffende hoofdstuk wordt beschreven. Het theoretisch kader, methode, resultaten, conclusie, discussie en aanbevelingen staan beschreven in dit onderzoeksrapport. De bijlagen zijn geplaatst in het bijlagenboek.

Theoretisch kader

Het theoretisch kader is geschreven aan de hand van de theoretische vraagstelling en deelvragen. Op deze vragen is in dit hoofdstuk antwoord gegeven. De antwoorden zijn gezocht en gevonden in de literatuur en andere bestaande bronnen. Deze gegevens vormen tevens het uitgangspunt van het empirisch onderzoek.

Methode

In de methode is exact beschreven hoe het onderzoek heeft plaatsgevonden, ofwel op welke wijze de empirische vraagstelling en deelvragen zijn beantwoord. Voor empirisch onderzoek is dit van groot belang. Op deze manier zijn de resultaten die uit het onderzoek komen namelijk te toetsen. Wanneer andere onderzoekers het onderzoek op dezelfde manier zouden doen, zouden de dezelfde resultaten verkregen moeten worden.

Resultaten

Resultaten, dit hoofdstuk geeft de antwoorden op de empirische vragen weer die door middel van de onderzoeksmethode zijn verkregen. In dit hoofdstuk worden enkel resultaten vermeld, er wordt over deze resultaten dus geen oordeel gegeven.

Conclusie

In de conclusie wordt een oordeel over de verkregen resultaten gegeven. Wat is van de verkregen resultaten af te leiden is de vraag die in dit hoofdstuk wordt beantwoord.

Aanbevelingen

Op basis van de conclusie wordt in dit hoofdstuk de opdrachtgever aanbevelingen gedaan. Deze worden verder uitgewerkt in het adviesrapport en zijn een antwoord op de analytische vraagstelling. De andere hoofdstukken dienen als bewijslast voor deze aanbevelingen.

Discussie

De discussie zet de conclusies die gedaan zijn op basis van de verkregen resultaten tegenover de gevonden theorieën, beschreven in het theoretisch kader. Waarheden en onwaarheden worden op deze manier verklaard. Tevens worden er suggesties voor vervolgonderzoek weergegeven.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk omvat de theoretische onderbouwing van het onderzoek. Het doel van dit theoretisch kader is de literatuur instrumenteel te gebruiken; om te helpen inzicht te bieden in wat er plaats vindt in de werkelijkheid. Het theoretisch kader vormt de 'bril' waarmee naar de 'werkelijkheid' gekeken kan worden (Achterberg, 2006). In dit geval wordt gekeken wat er bekend is over het bijdragen aan de sociale structuur, de maatschappelijke activiteiten en de rol van gemeente Apeldoorn.

2.1 Begripsbepaling

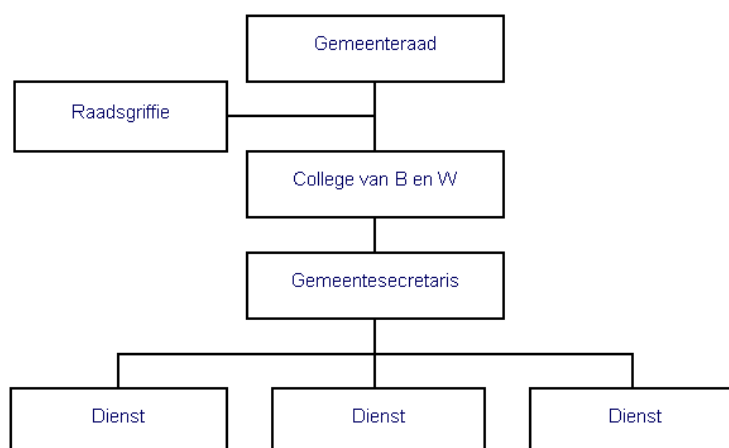
In deze eerste paragraaf worden begrippen die veel voorkomen of verheldering nodig hebben nader verklaard. De begrippen die worden besproken zijn, gemeente, maatschappelijk verenigen, vitale sportvereniging en sociale structuur.

2.1.1 Gemeente

Nederland wordt bestuurd door de overheid op drie niveaus, het Rijk, de provincie en de gemeente. Gedurende de laatste jaren heeft de rijksoverheid diverse taken overgeheveld naar de gemeenten. Naar aanleiding van de decentralisatie van overheidstaken hebben gemeenten meer vrijheid dan voorheen om zaken naar eigen inzicht te organiseren (Ramkema, 2007).

“De gemeente is een zelfstandig organisme met algemene regeer- en bestuursdoeleinden binnen een begrensd grondgebied ten dienste van aldaar wonende; en vertoevende mensen; een organisme dat niet soeverein is, maar wel een zekere zelfstandigheid bezit”. (Tops & Korsten, 1998)

Het organogram van een gemeente in figuur 2.1 geeft de organisatiestructuur van de gemeentelijke diensten weer en geeft hierin de gezagsverhoudingen aan (Koninck, 2008).

Figuur 2.1 Organogram gemeente

In de Gemeentewet (Tekstuitgave, 2007), zijn de statuten van de gemeente vastgelegd (Lok, 2002). Bij de regeling van de lokale overheid zijn deze wetten het uitgangspunt (Pollemans en Stapelkamp,

2002). Volgens de Gemeentewet is in elke gemeente een raad, een college en een burgemeester aanwezig (Ramkema, 2009).

College van B en W

De burgemeester en wethouders, ofwel het college van B en W. De raad geeft in hoofdlijnen aan wat de kaderstelling is, met politiek uitgewerkte argumenten. Het college is verantwoordelijk voor het bestuur van de gemeente op die wijze dat de burger klantvriendelijke en efficiënt wordt bediend en wordt gecontroleerd door de gemeenteraad (Pollemans & Stapelkamp, 2002).

De gemeenteraad

De gemeenteraad wordt eenmaal in de vier jaar gekozen door de inwoners van de gemeente. Elke stemgerechtigde kan zo invloed uitoefenen op de samenstelling van de gemeenteraad. Uit hoeveel raadsleden de gemeenteraad bestaat is afhankelijk van de grootte van de gemeente (Pollemans & Stapelkamp, 2002).

2.1.2 Maatschappelijk verenigen

De verschillende termen die er zijn met betrekking tot maatschappelijk verenigen leiden tot verwarring. Er zijn verschillende termen met elk een eigen betekenis te onderscheiden, namelijk: maatschappelijk verantwoord, maatschappelijk betrokken, maatschappelijk actief en maatschappelijk (verantwoord) verenigen. Maatschappelijk verantwoord heeft een normatieve functie, dat betekent dat er niet perse maatschappelijke activiteiten worden uitgevoerd. Maatschappelijk betrokken heeft te maken met de houding van een organisatie of vereniging, dit betekent ook niet dat er daadwerkelijk activiteiten plaatsvinden. Maatschappelijk actief houdt in dat de betreffende organisatie of vereniging ook daadwerkelijk activiteiten uitvoert (De Groot, 2008) en daarmee maatschappelijk verenigt. Maatschappelijk (verantwoord) verenigen kijkt dus naar de meerwaarde die sportverenigingen kunnen hebben door middel van het aanbieden van activiteiten naast het organiseren van de eigen sport (Roode, 2010). Door middel van deze maatschappelijke activiteiten dragen sportverenigingen bij aan de sociale structuur van de buurt of wijk. Om in dit onderzoek een eenduidig beeld te creëren wordt in plaats van de term 'maatschappelijk verenigen', welke niet gangbaar is, 'bijdrage aan de sociale structuur' gebruikt. Sociale (infra-)structuur is te definiëren als:

“Het geheel van organisaties, diensten en voorzieningen dat tot doel heeft de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in steden, dorpen en wijken te bevorderen.” (Thesaurus, 2011).

2.1.3 Vitale sportvereniging

Het Mulierinstituut voert jaarlijks de verenigingsmonitor uit. Door middel van de verenigingsmonitor wordt de vitaliteit van de sportvereniging gemeten. Deze monitor wordt gedaan aan de hand van een vast aantal jaarlijks terugkerende onderdelen:

- Samenwerking met andere organisaties of instanties;

- Knelpunten binnen de eigen organisatie op gebied van ledental, kader, financiën, accommodatie en wet- en regelgeving;
- Financiële positie van de sportvereniging;
- Ledental en donateurs;
- Vrijwilligers;
- Accommodatie en/of staat van accommodatie.

Op basis van de genoemde onderdelen wordt de vitaliteit van de sportvereniging bepaald (Mulier Instituut, 2010).

2.2 Sociale structuur

Aan de hand van de geschreven plannen van Gemeente Apeldoorn wordt bekeken in hoeverre het bevorderen van de sociale structuur in buurt, wijk of dorp in het beleid van Gemeente Apeldoorn voorkomt en daarmee wordt toegepast.

2.2.1 Veerkracht en verbinding

In het bestuursakkoord 2010-2014 van CDA, VVD, PvdA, D66 en ChristenUnie staat door middel van het uitgangspunt 'veerkracht en verbinding' het thema 'de andere gemeente' centraal. Aan de hand van dit thema zijn er verschillende ambities geformuleerd langs de lijn wijken, wonen en werken. Met betrekking tot de wijken wil de gemeenteraad waar dat mogelijk is de verantwoordelijkheden neerleggen bij de wijk. Bijvoorbeeld welzijn, zorg, en ook het samenspel tussen bewoners, gemeente en bijvoorbeeld de wijkagent. Waar dat niet mogelijk of wenselijk is, komt de aansturing eenduidig centraal bij de gemeente te liggen. De regie over de budgetten ligt bij de gemeenteraad (Stukker, Ludwig, Kunneman, Donswijk & Veen, 2009).

In het collegewerkprogramma 2010-2014 zijn het centrale thema en de accenten uit het bestuursakkoord omgezet in een concreet en compact collegewerkprogramma. Onder de titel 'Krachtwijken, prachtdorpen' wordt verder ingegaan op de ambities voor de wijken. De gemeente wil meer over laten aan wijkbewoners, bedrijven en instellingen. De wijken en de dorpen krijgen meer zeggenschap over de budgetten en de inzet van de gemeentelijke diensten in wijk en dorp, voor de wijk, door de wijk. Uitgaande van de bestaande stadsdeelaanpak ligt er een fundament waarop goed verder kan worden gebouwd. Deze intenties zijn omgezet in concrete actiepunten, zie bijlage 4 in het bijlagenboek (College van Burgemeester en Wethouders, 2010).

2.2.2 Leefbaar Apeldoorn

Eens in de twee jaar wordt er onder de Apeldoornse bevolking de leefbaarheidsenquête uitgevoerd. De resultaten van deze enquête worden verwerkt in Apeldoorn Monitor. De meest recente is Apeldoorn Monitor 2009. Middels de enquête en monitor wordt de leefbaarheid, sociale structuur, in Apeldoorn getoetst aan de hand van criteria. Deze criteria worden hieronder weergegeven, onderverdeeld in categorieën (Visser & Doeschoet, ten, 2009).

Apeldoorn als woonplaats

- Gehechtheid aan Apeldoorn als woonplaats;
- Ontwikkelingen in Apeldoorn;
- Toekomstverwachting.

Binnenstad

- Kwaliteit van de binnenstad;
- Vervoer naar de binnenstad.

Waardering fysieke woonomgeving

- Fysieke voorzieningen;
- Overlast als gevolg van de fysieke omgeving.

Waardering sociale woonomgeving

- Sociaal-maatschappelijke voorzieningen;
- Sociale overlast in de woonomgeving.

Waardering en betrokkenheid bij de buurt

- Woonduur en gehechtheid aan de buurt;
- Buurtevaluatie;
- Sociale samenhang;
- Buurtontwikkeling.

Sociaal-maatschappelijke participatie

- Geluk;
- Sociale contacten;
- Sportbeoefening;
- Kunst en cultuur;
- Vrijwilligerswerk;
- Interculturele contacten.

Deze criteria geven een helder beeld van de leefbaarheid in Apeldoorn. Voor elk stadsdeel in Apeldoorn wordt onder andere aan de hand van deze monitor een stadsdeelplan opgesteld. Hierin staat specifiek beschreven welke criteria van leefbaarheid dat stadsdeel in een bepaalde periode wil verbeteren. In bijlage 5 in het bijlagenboek staat per stadsdeel beschreven welke behoeftes er met betrekking tot de leefbaarheid in dat stadsdeel spelen. Een uitleg over de stadsdeelaanpak staat in de paragraaf 'Rol gemeente Apeldoorn' van dit hoofdstuk.

2.3 Maatschappelijke activiteit

Het vraagstuk rond het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen speelt al een aantal jaren. Met deze reden wordt in deze paragraaf eerst aandacht gegeven aan een onderzoek in opdracht van het NOC*NSF uit 1996 en hierop volgend aan de beleidsbrief 'De Kracht van Sport'. Met betrekking tot het stimuleren tot het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen is er één initiatief dat in de praktijk heeft laten zien dat zijn aanpak daadwerkelijk tot resultaten leidt. Dit initiatief komt van Platform Maatschappelijk Verantwoord Verenigen (MVV) welke uitgebreid aanbod komt in deze paragraaf.

2.3.1 De maatschappelijke betekenis van sport

In 1996 werd in opdracht van NOC*NSF al een onderzoek gedaan naar de maatschappelijke betekenis van sport (Bottenburg & Schuyt, 1996). In de resultaten van dit onderzoek wordt de maatschappelijke betekenis op vier niveaus onderscheiden.

- Kleine particuliere verhalen;
- Stille institutionele profijt;
- Kleine institutionele initiatieven;
- Beleidsmatige experimentele projecten.

Kleine particuliere verhalen

Kleine particuliere verhalen staan voor het profijt dat een individu kan hebben door het beoefenen van sport of door op een andere manier betrokken te zijn bij sport, bijvoorbeeld het zelfvertrouwen dat sportbeoefening aan een gehandicapte kan geven. Of de jeugdtrainer voor wie sport werkgelegenheid betekent, en de Surinaamse jongen die zich identificeert met de succesvolle Ajacied van Surinaamse afkomst. Het gaat hier dus om concrete uitingen op individueel niveau, die op grote schaal tot stand komen. Het bestaan van een goede sportinfrastructuur is daarvoor wel een noodzakelijke voorwaarde.

Stille institutionele profijt

Al lang maken maatschappelijke instituties als vanzelfsprekend gebruik van de maatschappelijke betekenis van sport. Daarom wordt er door de auteurs gesproken over het stille institutionele profijt. Te denken valt aan scholen die lichamelijke opvoeding in het lesprogramma hebben opgenomen, de opleiding van de politie en het leger waarin de sport een belangrijke plaats inneemt. Maar ook de zorgverzekeraar die door sportcursussen probeert de ziektekosten van verzekerden te verlagen.

Kleine institutionele initiatieven

Dit zijn de initiatieven van de lokale organisaties. Deze hebben inzicht in de betekenis van sport en combineren dat met een besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Deze initiatieven zijn gericht op een doelgroep maar maken geen deel uit van een landelijke campagne. Voorbeelden hiervan zijn de sportvereniging die een voetbalkamp voor jeugd uit kansarme gezinnen organiseert. Of de sportclub die in de kantine allochtone jongeren huiswerkbegeleiding aanbiedt.

Beleidsmatige experimentele projecten

In het kader van het sociale vernieuwingsbeleid is er veel nagedacht over het inzetten van sport met als doel het aanpakken van structurele maatschappelijke problemen in achterstandswijken. Daarbij wordt gestreefd naar participatie, integratie, werkgelegenheid, beheer en veiligheid. Voorbeelden van deze experimenten zijn onder andere Rotterdam en Enschede die laagdrempelige cursussen aanboden aan probleemjongeren waarmee zij opgeleid werden tot fitness-trainer of sportbegeleider. En Terneuzen dat de overlast van zwerfjongeren tracht tegen te gaan door de organisatie van diverse sportieve activiteiten gericht op deze doelgroep, zoals een wedstrijd 'de sterkste jongere van Terneuzen', een mountainbike-wedstrijd en een demonstratie body-building.

2.3.2 De kracht van sport

Op 15 oktober 2007 presenteerde staatssecretaris Jet Bussemaker de beleidsbrief 'De Kracht van Sport'. Deze brief bevat de beleidsvoornemens van het kabinet op het gebied van de sport. Hierin neemt de waarde van sport, maatschappelijke binding, een belangrijke positie in. In het beleidsprogramma kondigt het kabinet aan een aantal doelstellingen in en met de sport te willen realiseren. Het gaat daarbij om :

- Inzet van sportverenigingen voor het onderwijs;

- Naschoolse opvang en de wijk;
- Het vergroten van het effect van sport en beweging op de volksgezondheid;
- De participatie, emancipatie en integratie van achterblijvende of kwetsbare groepen in de sport, zowel in eigen land als in ontwikkelingslanden;
- De ontwikkeling van talent en het leveren van topprestaties.

Maar de sport moet ook vooral voor iedereen een sportieve, gezonde en veilige omgeving zijn.

Over de functie van sportverenigingen in de wijk wordt het volgende geschreven:

“Sterke sportverenigingen leveren een positieve bijdrage aan de sociale infrastructuur en leefbaarheid op wijkniveau. De sport kan helpen om achterstandssituaties in wijken aan te pakken. (...) De brede school kan daarbij een aanknopingspunt zijn. Het kabinet heeft deze visie neergelegd in het Actieplan Krachtwijken. Gemeenten zijn nu aan zet om sport in hun wijkactieplannen te betrekken, en kunnen daarbij in de uitvoering ook profiteren van de Impuls brede scholen, sport en cultuur.” (Bussemaker, 2007).

Om dit te kunnen realiseren moet de sportsector daar wel toe in staat zijn. Voor veel verenigingen is het al een grote taak de eigen sport naar behoren te organiseren. Voor nog meer maatschappelijke taken lijkt daar geen plaats. Daarom wil de overheid investeren in versterking en in zekere mate ook professionalisering van sportverenigingen. Met als doel dat een deel van de sportverenigingen ook daadwerkelijk in staat is om zelf maatschappelijke taken uit te voeren (Bussemaker, 2007).

Twee belangrijke middelen die worden ingezet om de beschreven doelen te realiseren zijn de Impuls brede scholen, sport en cultuur, en de combinatiefuncties (Bussemaker, 2007).

2.3.3 Platform Maatschappelijk Verantwoord Verenigen

Maatschappelijk Verantwoord Verenigen, hierna te noemen MVV, is een visie op het maatschappelijke belang en de maatschappelijk positie van verenigingen op het terrein van Sport, Bewegen en Cultuur (SBC). Anders gezegd is MVV een visie op verenigingsdoelstellingen en – activiteiten met een structurele brede sociale invulling en integratie van maatschappelijke vraagstukken. MVV zorgt voor aansluiting van overheid-, koepel- en verenigingsdoelstellingen (Platform MVV, 2008). Deze visie wordt in praktijk gebracht door Platform MVV, deze stichting is opgericht in 2009 (Schulze, 2009).

De definitie van maatschappelijk verantwoord verenigen volgens het Platform MVV (2008) luidt:

“De wijze waarop een Vereniging haar kernactiviteiten uitvoert en verantwoordelijkheid neemt in haar maatschappelijke context (welzijn, duurzaamheid, milieu en sociale context)”

De missie van Platform MVV is door middel van Sport, Bewegen en Cultuur duurzaam Verbinden & Samenwerken van de stakeholders stimuleren, motiveren en inspireren. Dit doet Platform MVV door middel van de verschillende activiteiten als advisering, certificering en begeleiding (Platform MVV,

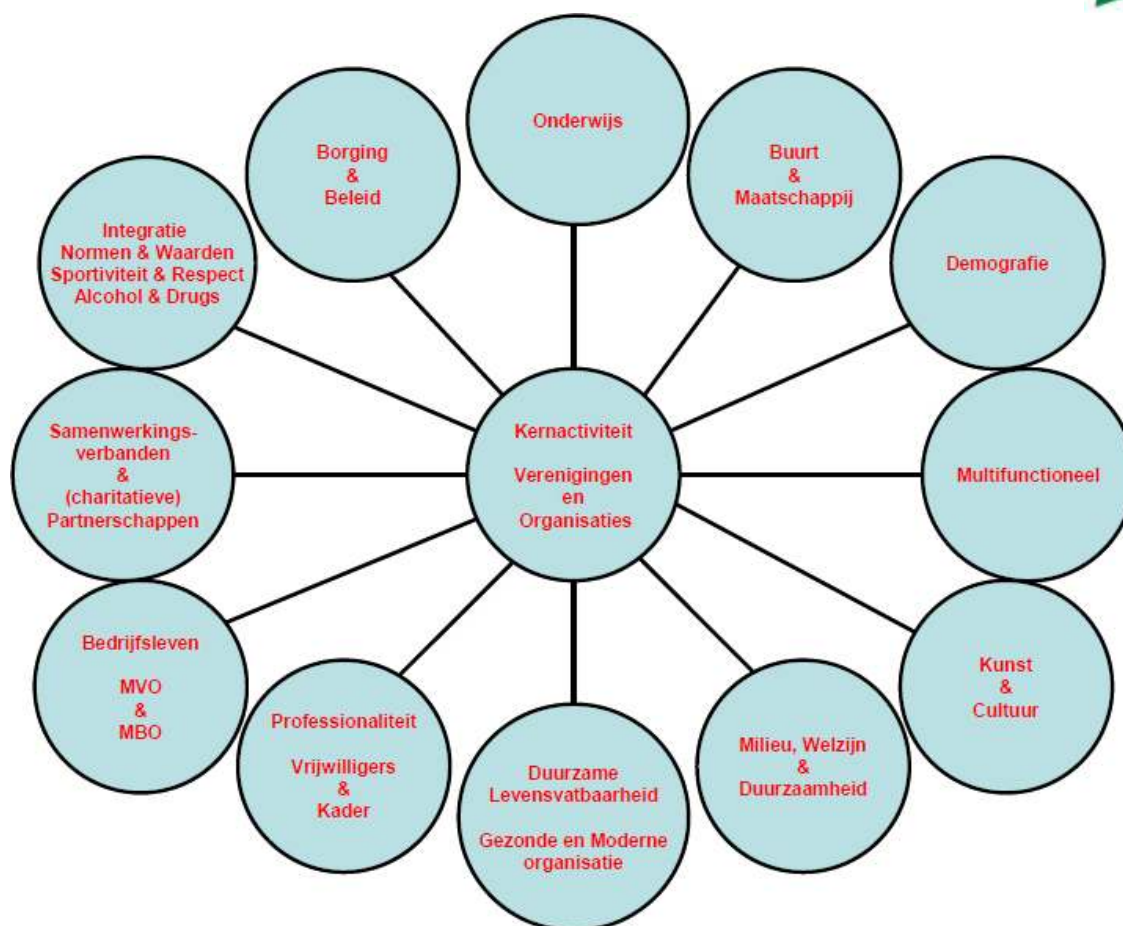

2008). Door middel van deze activiteiten kent Platform MVV zich zelf de context en positionering toe zoals weergegeven in bijlage 6 in het bijlagenboek.

Zoals in de activiteiten van Platform MVV is terug te lezen maken zij gebruik van de certificering 'MVV Oké'. Certificering is er op diverse niveaus: brons, zilver en goud. De gradaties maken het voor iedere vereniging in principe mogelijk zich te certificeren en stimuleert een continue verbeterproces binnen de vereniging. Het predikaat 'MVV Oké' geeft voor gemeenten een onafhankelijke toets die aantoont of verenigingen voldoen aan de MVV eisen. Dit is een krachtig middel indien de gemeente een subsidiebeleid heeft dat gericht is op 'waardering' van maatschappelijk betrokken verenigingen. Op basis van vooraf bepaalde speerpunten kunnen dan (additionele) subsidies verstrekt worden en zodoende gemeentelijk SBC beleid actief uitgevoerd worden. Platform MVV heeft voor gemeentes een subsidiemethodiek ontwikkeld (Platform MVV, 2008).

MVV heeft in de praktijk een rol gespeeld in diverse projecten. De club waar het allemaal begonnen is, en ook een goed voorbeeld van MVV in de praktijk is Hockeyclub Overbetuwe (HCOB). Het verenigingsbeleid van het in 2007 opgerichte HCOB is gebaseerd op de basisfilosofie van MVV. Bij HCOB staat niet alleen het beoefenen van de hockeysport centraal. Van even groot belang in deze vereniging zijn zaken als multifunctioneel gebruik van de sportaccommodatie, buitenschoolse opvang van jeugdige sportbeoefenaars, uitdragen van een gezonde voedingslijn, gebruik van groene stroom, financiële steun aan charitatieve instellingen en relaties onderhouden met onderwijsinstellingen en overheden. De vereniging telt meer dan 340 leden, honderd vrijwilligers, een groot aantal actieve ouders, dertien gecertificeerde trainers en vijftien opgeleide scheidsrechters (Roode 2010).

Het MVV-wiel in figuur 2.2 geeft de mogelijkheden voor sportverenigingen met betrekking tot maatschappelijk verantwoord verenigen weer. De weergegeven mogelijkheden zijn opties. Dat wil zeggen dat niet elk element uit het wiel door de sportvereniging moet worden uitgevoerd. De vereniging bepaalt, afhankelijk van de externe en interne omgeving van de sportvereniging, wat wel en niet binnen de vereniging past. Zo geeft het ook de kleine verenigingen een kans om maatschappelijk verantwoord te verenigen (Roode, 2010).

Figuur 2.2 MVV wiel (Roode, 2010).

De verschillende begrippen uit het MVV wiel zijn hieronder nader toegelicht.

Onderwijs

Verenigingen hebben in principe via jeugd en ouders altijd een directe link naar het onderwijs. Een krachtiger verbinding is haast niet denkbaar. Verenigingen kunnen op verschillende manieren actieve samenwerking met scholen opzetten. Bestaande mogelijkheden zijn de Brede School en de combinatiefunctionaris. Een brede school is een samenwerking van een school met organisaties voor kinderopvang, welzijnsinstellingen, peuterspeelzalen, bibliotheken en instellingen voor sport en cultuur (Impuls brede scholen, sport en cultuur, 2010). De combinatiefunctionaris is een persoon die in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is in twee werkvelden/sectoren. Een combinatiefunctie moet een gezamenlijk doel dienen. Dat wil zeggen dat deze meerwaarde moet hebben voor de betrokken partijen. De aanstelling van een combinatiefunctionaris vindt zo veel mogelijk plaats bij scholen, sportverenigingen en culturele instellingen. Het is ook mogelijk dat de combinatiefunctionaris werkzaam is bij een derde partij, bijvoorbeeld de gemeente zelf. (Impuls brede scholen, sport en cultuur, 2010)

Buurt & Maatschappij

Verenigingen zijn vanwege hun centrale rol in de samenleving in de positie om in de lokale maatschappij een verbindende factor te spelen. Door het organiseren van activiteiten, bijvoorbeeld clinics en cursussen in samenwerking met buurtverenigingen, kan “de buurt” structureel kennis maken met de vereniging (Platform MVV, 2010). Een initiatief met betrekking tot sporten en buurt en maatschappij is 'Sportbuurtwerk' van de Gelderse Sportfederatie. Sportbuurtwerk is een combinatie van sociaal-cultureel buurtwerk en sport. Hierbij staat samenwerking met verschillende instellingen, organisaties én de buurt of wijk zelf centraal. De activiteiten van sportbuurtwerk worden zoveel mogelijk in samenwerking met scholen, de wijk en sportverenigingen georganiseerd. Zo leren deelnemers verschillende sporten kennen en worden ze op speelse wijze in beweging gebracht (Gelderse Sport Federatie, 2010).

Demografie

Sportverenigingen kunnen activiteiten specificeren naar doelgroepen. Voorbeelden zijn gehandicapten, allochtonen en dergelijke. Hiermee wordt een breder publiek aangesproken. Veel sportverenigingen bieden ook al hun sport aan speciaal voor gehandicapten. Verschillende organisaties zetten zich in voor verschillende doelgroepen in de sport. Zo is er bijvoorbeeld Gehandicaptensport Nederland dat mensen met een handicap stimuleert om te sporten (Gehandicaptensport Nederland, 2010) en programma Meedoen dat verenigingen ondersteunt om jeugd uit achterstandswijken aan het sporten te helpen en te houden (Meedoen, 2007).

Multifunctioneel

Sportverenigingen met een eigen accommodatie kunnen deze ook inzetten voor andere doeleinden dan sport alleen. Verschillende activiteiten kunnen bijvoorbeeld worden georganiseerd. Activiteiten voor alle leeftijdscategorieën en diverse sociaal maatschappelijke achtergronden maar ook voor sponsors en andere belanghebbenden. De aantrekkelijkheid van een sportpark/accommodatie wordt hierdoor onder de aandacht gebracht van een groot publiek. De verenigingsbetrokkenheid wordt hier verder ook mee bevorderd (Platform MVV, 2010).

Kunst & Cultuur

In ieder clubhuis is het mogelijk mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur (Platform MVV, 2010). Hierin is ook de samenwerking te zoeken met de combinatiefunctionaris zoals beschreven bij onderwijs, deze worden namelijk zowel bij sportverenigingen als bij culturele instellingen aan het werk gezet (Impuls brede scholen, sport en cultuur, 2010).

Milieu, Welzijn & Duurzaamheid

Door als vereniging op de juiste manier om te gaan met milieu, welzijn en duurzaamheid kan hier een voorbeeldfunctie mee worden uitgedragen naar een grote doelgroep (Platform MVV, 2010). Te denken valt aan het beheer van het groen rondom de sportvereniging en bijvoorbeeld het scheiden van afval. Er wordt ook voorlichting gegeven door sportbonden, -federaties, -verenigingen en in

sportbladen om het milieubewustzijn van de sporter te vergroten. Er zijn richtlijnen gemaakt ten aanzien van het milieu bij bijvoorbeeld motorsporten en er worden afspraken gemaakt tussen sporters en beheerders van natuurgebieden over bijvoorbeeld ATB parkoersen. Daarnaast hebben sportverenigingen ook te maken met algemene milieuregels (bijv. de ecotax). Dit alles om het milieu te ontzien. Sport en milieu hebben dus veel met elkaar te maken. De sport is gediend met een schoon milieu en het milieu met een schone sportbeoefening (Vereniging Sport en Gemeenten, 2010).

Duurzame levensvatbaarheid, Gezonde en moderne organisatie

Een sportvereniging kan zich op diverse vlakken structureel versterken. Zowel organisatorisch, ledenaantallen als financieel. Dit wordt de duurzame levensvatbaarheid genoemd. Door op genoemde vlakken te versterken vergroot de sportvereniging zijn bestaansrecht (Platform MVV, 2010).

Professionaliteit, Vrijwilligers & kader

Het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten door een sportvereniging vergt meer van de vrijwilligers en het kader dat aanwezig is in de sportvereniging. De professionaliteit van deze vrijwilligers en het kader moet daarom worden gewaarborgd (Platform MVV, 2010). In Apeldoorn hebben bestuurders de mogelijkheid deel te nemen aan de bestuurdersacademie, een door het Verenigingsburo en de Sportraad Apeldoorn geïnitieerd initiatief. De bestuurdersacademie is voor alle leden van verenigingen en stichtingen die zich willen oriënteren op bestuurs- en vrijwilligersfuncties, maar ook voor vrijwilligers die al actief zijn en zich meer willen bekwamen in hun functie (Vrijwilligers Academie Veluwe, 2009).

Bedrijfsleven, MVO & MBO

Sportverenigingen hebben de verbinding met het bedrijfsleven over het algemeen in de vorm van een sponsorcontract. Sportverenigingen kunnen hier actiever op inspelen door voor beide partijen een duidelijke win-winsituatie te creëren (Platform MVV, 2010).

Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) Partnerschappen

Het beleid van de vereniging moet er op gericht zijn om met een aantal partijen langdurige samenwerkingsverbanden en partnerschappen aan te gaan. Onder andere scholen, instellingen, gemeente, verenigingen en sponsors. De sportvereniging kan ook charitatieve partnerschappen aangaan, doel van een dergelijk partnerschap is om vanuit de vereniging iets bij te dragen aan een goed doel en het belang hiervan aan de leden en andere betrokkenen bewust te maken (Platform MVV, 2010).

Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs

Binnen sportverenigingen gelden voor iedereen dezelfde afspraken rondom regels, gedrag, omgangsvormen, normen & waarden en verantwoordelijkheid. Doel van Sportiviteit & Respect is

onsportief gedrag op en rond de vereniging tegen te gaan. Hier kan ook de juiste omgang met alcohol & drugs aan gekoppeld worden. Een bekende initiatief is 'Samen voor Sportiviteit & Respect', dit is een programma van de sportsector om te komen tot een gezamenlijke en duurzame aanpak. Met dit programma wil de sportsector het onwenselijke gedrag op en rondom het sportveld, en de negatieve beeldvorming daarover, bespreekbaar maken en positief veranderen (Samen Voor Sportiviteit en Respect, 2008). Met betrekking tot alcohol, elke sportvereniging dient zich te houden aan de Drank- en Horecawet Sportverenigingen, als er alcohol wordt geschonken, moet minstens 1 leidinggevende in het pand aanwezig zijn, of een barvrijwilliger van ten minste 16 jaar die een instructie over verantwoord alcoholgebruik heeft gekregen. Hiervoor bestaan diverse cursussen, zoals de Schenkinstructie of de Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (Rijksoverheid, 2009).

Borging & Beleid

Activiteiten van de sportvereniging dienen geborgd te worden in het beleid van de sportvereniging om een structurele doorgang te garanderen. Het opstellen van een meerjarenplan of toekomstvisie kan dit ondersteunen (Platform MVV, 2010).

2.3.4 Platform MVV en MOVE

Platform MVV is een samenwerking aangegaan met Maatschappelijk Olympisch Verantwoord Excelleren, hierna te noemen MOVE. Samen zijn zij verder gegaan onder de naam van Platform MVV. MOVE is een methodiek ontwikkeld op basis van onderzoek naar maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO). Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van provincie Utrecht door Kennispraktijk (Boers & Elferink, 2009). De ontwikkelde methodiek geeft antwoord op de vraag hoe sportverenigingen kunnen uitgroeien tot een maatschappelijk betrokken en ondernemende sportvereniging. Door middel van MOVE wordt gestreefd naar de beste dienstverlening van de vereniging en samenwerking van verschillende partijen met die vereniging (Boers, 2010).

MOVE gaat uit van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) of duurzaam ondernemen. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is een vorm van ondernemen waarbij een organisatie (of sportvereniging) oog heeft voor menselijke aspecten binnen en buiten de organisatie (people), het milieu (planet) en rekening houdt met het effect van bepaalde activiteiten op de winst (profit): de triple-P benadering. De speerpunten van MVO zijn dus (Boers, 2010):

- **People**

Een gezonde leefomgeving met aandacht voor participatie en sociale verbanden.

- **Planet**

Benutten van de ruimte, meervoudig en multifunctioneel.

- **Profit**

Bevorderen van samenwerking tussen verenigingen, kennisinstellingen en bedrijfsleven.

2.4 Rol gemeente Apeldoorn

Deze paragraaf beschrijft eerst een aantal zaken die in relatie staan tot sportverenigingen en bijdragen aan de sociale structuur waar gemeente Apeldoorn invloed op kan uitoefenen. Hierop volgt de rol van gemeente Apeldoorn zoals die is beschreven in de kerntakendiscussie en voorjaarsnota. Ook wordt er in gegaan op mogelijke subsidievormen die kunnen worden ingezet ten bate van de bijdrage aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp door sportverenigingen.

2.4.1 Accommodatiebeheer

Sinds 1999 beheert en exploiteert ACCRES Apeldoorn BV de gemeentelijke maatschappelijke accommodaties. De gemeente vervult in de richting van ACCRES drie verschillende rollen:

1. Subsidieverlener: Voor het beheer en de gebruiksexploitatie van de maatschappelijke accommodaties ontvangt ACCRES een budgetsubsidie waaraan prestatieafspraken zijn verbonden.
2. Aandeelhouder: De gemeente is voor 100% aandeelhouder van de vennootschap. ACCRES is dan ook een zogenoemde aan de gemeente verbonden partij.
3. Eigenaar: De gemeente treedt op in de hoedanigheid van eigenaar als verhuurder van de accommodaties die ACCRES, als huurder, voor de gemeente beheert en exploiteert.

Door middel van een kaderstelling en prestatieafspraken geeft de gemeente iedere vier jaar richting aan de wijze waarop ACCRES de opgedragen taken moet vervullen (Dienst Samenleving, 2009).

De binnensportverenigingen in Apeldoorn zonder eigen accommodatie huren een accommodatie voor de uren waarin zij trainingen verzorgen bij Accres.

2.4.2 Doelgroepenbeleid

Met betrekking tot het sportbeleid hanteert gemeente Apeldoorn in principe geen doelgroepenbeleid met betrekking tot inwoners die al participeren in een sport. Er wordt geen specifieke aandacht gegeven aan bijvoorbeeld gehandicapten of allochtonen. Wel wil gemeente Apeldoorn een actieve leefstijl bevorderen. Voor het sportbeleid komt dit tot uiting in een sportieve leefstijl. Als instrument wordt hierbij de sportstimulering ingezet. De sportstimulering spitst zich met name toe op het stimuleren van sportdeelname bij bevolkingsgroepen die weinig of niet aan sport doen. Het bevorderen van een actieve leefstijl reikt verder dan de sport, daarom zal samenwerking plaatsvinden met instanties op dit gebied, zoals de GGD en MEE Veluwe (Gemeente Apeldoorn, 2006).

2.4.3 Stadsdeelaanpak

Elk Stadsdeel heeft een stadsdeelmanager. De stadsdeelmanager verbetert de samenwerking en communicatie tussen partners in de wijk en dorpen. Hij is ook de schakel tussen bewoners, dorps- en wijkraden, de in de wijk werkzame instanties en de gemeentelijke organisatie. In de Toekomstagenda leggen bewoners van een stadsdeel hun ambities, knelpunten en zorgen op buurt- en wijkniveau vast. In het Stadsdeelplan worden deze wensen van de bewoners samengebracht met het aanbod

van de gemeente en maatschappelijke organisaties. Binnen de stadsdeelaanpak zijn er drie doelstellingen:

1. Dichter bij de burger, de burger aan zet: De gemeente Apeldoorn wil de opvattingen die burgers hebben over hun leefomgeving als vertrekpunt nemen voor gemeentelijk beleid en uitvoering.
2. Betere samenwerking met alle relevante partners: De gemeente Apeldoorn ziet het als haar verantwoordelijkheid om samenwerking tussen maatschappelijke organisaties die werkzaam zijn in het stadsdeel te organiseren.
3. Betere verankering in de gemeentelijke organisatie: De gemeente Apeldoorn koppelt het gebiedsgericht werken aan haar reguliere dienstplannen en begrotingen.

(Gemeente Apeldoorn, 2009)

2.4.4 Rol gemeente Apeldoorn

Zoals in de inleiding geschreven heeft de gemeenteraad gediscussieerd over de kerntaken van de gemeente Apeldoorn, de rolverdeling met de partners in de samenleving, waar de gemeente meer kan overlaten aan de samenleving en aan particulier initiatief, waar de gemeente wel nodig blijft en hoe de gemeente haar rol dan beter kan vervullen.

Met deze raadsopdracht geeft de gemeenteraad aanzet tot een veranderende overheid. Een activerende overheid die meer ruimte geeft voor eigen initiatief uit de samenleving. Een overheid die minder taken zelf uitvoert. En een overheid die gericht is op het financieren van zaken waar de inwoners behoefte aan hebben. Er zal een groter beroep ontstaan op eigen initiatief in de samenleving.

Apeldoorn kent maatschappelijke organisaties met veel professionaliteit, een rijk verenigingsleven en een ruime inzet van vrijwilligers. De gemeenteraad is zich ervan bewust dat het beroep op vrijwilligers niet oneindig rekbaar is. Een gemeente die zich gaandeweg minder met taken zal bemoeien, zal meer oog moeten hebben voor verbindingen in de sociale structuur en mogelijkheden om burgers en instellingen tijdelijk rond specifieke belangen te activeren.

Uitgangspunt voor de gemeenteraad is dat de gemeente de regie houdt. Sleutelwoorden zijn samenwerken, ontschotten en verbinden.

- De inzet van de gemeentelijke capaciteit verschuift meer en meer van beleidsadvisering en ontwikkelen van nieuw beleid naar (regie op) uitvoering.
- De gemeente stelt zich op als een activerende overheid; iedereen moet een kans krijgen om mee te kunnen doen, om zijn of haar eigen verantwoordelijkheid te nemen. De gemeenteraad wil dit versterken. Om daar ruimte voor te bieden, wil de gemeente in de rol van financier en opdrachtgever vooral kaders stellen en het minder zoeken in uitvoeringsregels en controle. Meer ruimte bieden betekent ook meer vertrouwen schenken.

De gemeenteraad wil krachtige wijken, dat is het vertrekpunt. Maatwerk op dorps- en wijkniveau, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor sterke stadsdeelmanagers. Weinig overleg en de handen uit de mouwen. De dorps- en wijkraden kunnen een platform zijn voor advies en klankbord voor de stadsdeelmanager. De gemeente houdt nadrukkelijk de budgetverantwoordelijkheid en heeft de regie stevig in handen.

De wijk- en stadsdeelgerichte aanpak, heeft meer kans op succes als dit ondersteund wordt door bundeling van de informatievoorziening: interactieve communicatie per stadsdeel waarin gemeente, organisaties, verenigingen, dorps- en wijkraden en dergelijke participeren (Raadsopdracht Kerntaken, 2010).

In het algemeen wil de gemeente Apeldoorn, mede onder druk van de bezuinigingstaakstelling, een 'lichtere' rol spelen. Dat betekent dus meer beroep doen op de eigen verantwoordelijkheid van burgers, minder problemen naar zich toe halen, meer verbinder zijn, meer regisserend en activerend (Discussiedocument nieuwe rolname gemeente, 2010):

- Van 'public management' (zelf doen) naar management van de publieke zaak (zorgen dat iets wordt gedaan);
- Van het aansturen van de publieke (en semi-publieke) sector naar het borgen van publieke waarden (niet gedetailleerd sturen op te leveren producten en inzet, maar globaal sturen op resultaat);
- Van een klassiek 'overheidsbestel' naar nieuwe bestuurs- en organisatievormen, de-institutionalisering en hybride uitvoering (de overheid hoeft niet alles te doen en moet ook niet alles willen doen, maar samen met andere partijen in 'ketens' van beleid en uitvoering);
- Van een verzorgende naar een activerende overheid (niet verantwoordelijkheid overnemen maar ondersteunen);
- Van overheid of volledig individuele verantwoordelijkheid naar 'civil society';
- Van relatieve overvloed naar structurele schaarste van geld en mensen;
- Van groei naar duurzaamheid (accepteren dat jaren van steeds maar groei voorbij zijn);
- Van compenseren naar participeren (verbinden van partijen in plaats van financieel tegemoet komen);
- Van gelijkheid naar gelijkwaardigheid (van gelijke uitkomsten naar gelijke kansen)
- Van regelen naar regie;

De gemeente Apeldoorn gaat een groter beroep doen op de samenleving zelf maar zegt er wel te zijn als het echt nodig is. De gemeente wil burgers de ruimte geven om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en vertrouwt op de kracht van burgers tezamen.

Gemeente Apeldoorn neemt op strategisch niveau de regie, stuurt op hoofdlijnen en laat daaronder meer los. Met andere woorden: de gemeente faciliteert en regisseert. Andere (markt)partijen zijn aanzet om de projecten uit te voeren. Er wordt gestuurd op programma's en niet langer op projecten.

Hoe concreter een plan, des te kleiner de bemoeienis. Er wordt meer vrijheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid gegeven aan (markt)partijen (Voorjaarsnota, 2011).

2.4.5 Subsidievormen

In deze subparagraaf worden diverse (de meest voorkomende) vormen van subsidieverstrekking besproken. Sommige daarvan worden al bij gemeente Apeldoorn toegepast, andere niet.

Algemene subsidie

Deze subsidie wordt verstrekt op basis van het aantal jeugdleden, die de vereniging had per 1 augustus van het voorgaande jaar (Gemeente Apeldoorn, 2007).

Incidentele subsidie

De incidentele subsidie is een subsidievorm die eenmalig wordt verstrekt voor eenmalige en kortdurende activiteiten (Gemeente Venray, 2007).

Waarderingssubsidie

De waarderingssubsidie is een subsidievorm waarin de waardering voor een activiteit of instelling door de gemeente tot uitdrukking wordt gebracht. Het begrip 'waarderingssubsidie' zegt al veel over het karakter ervan. De gemeente kan hiermee nieuwe of bestaande initiatieven die van belang zijn voor de lokale bevolking stimuleren en aanmoedigen. Het gaat vaak om een beperkte bijdrage in de totale kosten. De vereniging moet zelf het grootste deel van de kosten betalen (Gemeente Waalwijk, 2007).

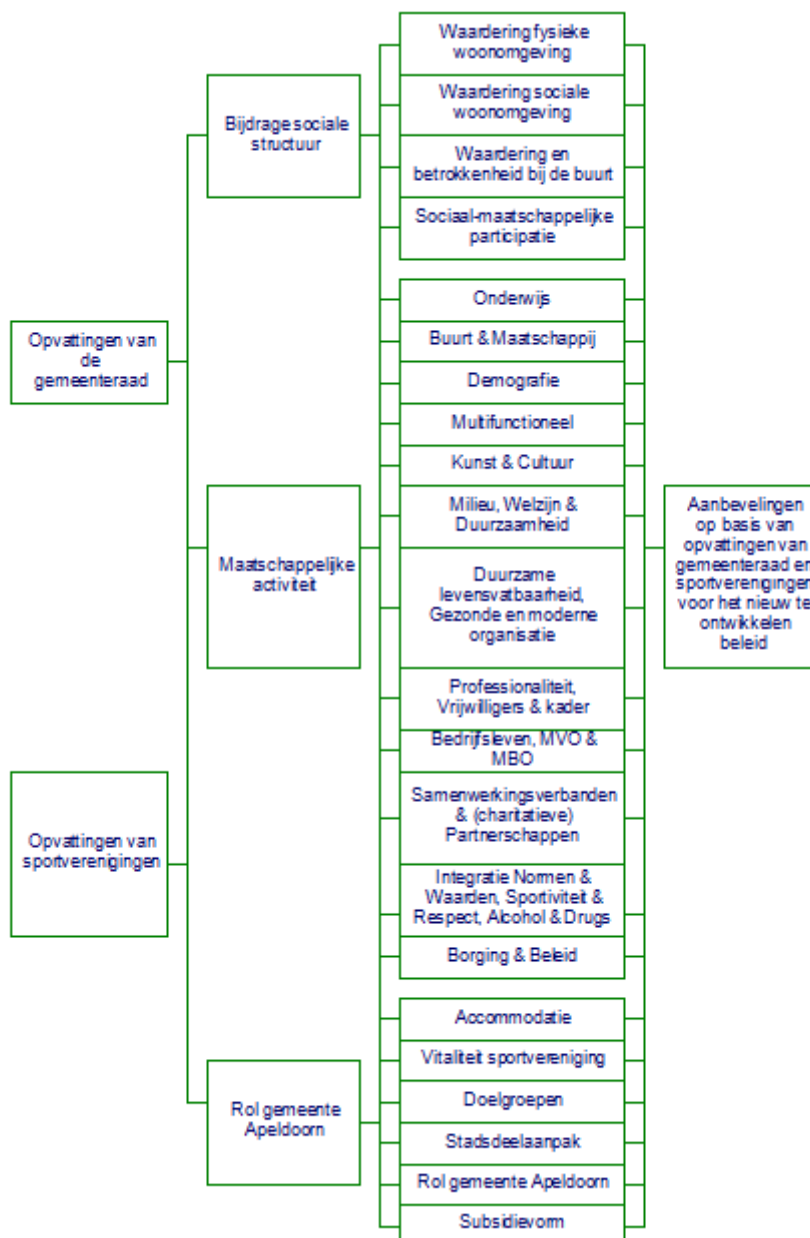
Projectsubsidie

De projectsubsidie is een subsidie die eenmalig wordt verstrekt voor een experiment of een bijzondere activiteit met een vernieuwend karakter. Deze subsidie is vooral bedoeld om flexibel in te kunnen spelen op nieuwe projecten met een duidelijk begin en een duidelijk eind. Zij zijn niet gekoppeld aan een kalenderjaar. Op ieder moment kan een instelling dus een aanvraag indienen voor een projectsubsidie. Een voorbeeld hiervan bij gemeente Apeldoorn is de regeling maatschappelijk sportief (Gemeente Apeldoorn, 2007).

2.5 Conceptueel model

Het conceptueel model laat zien dat de doelstelling zoals die is beschreven wordt behaald door de opvattingen van de gemeenteraad tegenover de opvattingen van sportverenigingen te stellen. Het betreft de opvattingen over de variabelen en daarbij horende deelaspecten zoals die in het conceptueel model opgenomen zijn.

Figuur 2.3: Conceptueel model

3. Methode

In dit hoofdstuk zal de methode die tijdens het onderzoek is toegepast worden toegelicht. De werkwijze en de gebruikte materialen van het onderzoek zijn beschreven en beargumenteerd. Er is beschreven welke meetmethoden zijn gebruikt en welke statistische analyses nodig zijn geweest. Als laatste is er op de bruikbaarheid, betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek ingegaan.

3.1 Onderzoeksontwerp

In deze paragraaf wordt het type onderzoek beschreven. Ook vooronderzoek, onderzoekseenheden, meetinstrumenten en de analysemethode komen aan bod.

3.1.1 Onderzoek

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek en is gebaseerd op een probleem uit de dagelijkse praktijk. Het onderzoek heeft een maatschappelijke relevantie. Om deze redenen wordt er gesproken over een praktijkgericht onderzoek (Verhoeven, 2007). Het betreft een onderzoek naar de opvattingen van de raadsleden en sportverenigingen over de mogelijkheid tot het bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp.

Met behulp van kwalitatieve dataverzamelmethode kan er goed een antwoord worden gegeven op vragen met betrekking tot achterliggende argumenten en motieven. Deze achterliggende gedachten en motieven moeten door middel van een gestructureerd interview aan het licht komen. Bovendien is het verzamelen van nieuwe informatie en het afbakenen van de begrippen 'sociale structuur' en 'maatschappelijk verenigen' één van de hoofdpunten van het onderzoek.

Om de verschillende deelvragen te kunnen beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van verschillende typen onderzoek. De typen onderzoek die ingezet zullen worden zijn (Verhoeven, 2007):

- Bureauonderzoek;
- Literatuuronderzoek;
- Veldonderzoek.
 - Interview

Bureauonderzoek

Bureauonderzoek is ingezet bij het beantwoorden van de theoretische deelvragen. Door middel van bureauonderzoek is er gebruik gemaakt van de beschikbare documenten en kennis binnen Gemeente Apeldoorn.

Literatuuronderzoek

Door middel van literatuuronderzoek is meer informatie verkregen over de aspecten die een rol spelen bij sportverenigingen en het bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp. Het kenniscentrum van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, het Mulier instituut, de Nederlandse Sport Alliantie (NSA), Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Platform MVV zijn geraadpleegd. Tevens is internet gebruikt voor het verkrijgen van wetenschappelijke literatuur, artikels en onderzoeken.

Veldonderzoek

Om kennis en ervaring op te doen met betrekking tot het onderwerp van dit onderzoek heeft er ook veldonderzoek plaatsgevonden. Het veldonderzoek heeft betrekking op de empirische deelvragen die beschreven staan in de inleiding. In het veld is er gebruik gemaakt van interviews. Interviews zijn gestructureerd afgenomen, er is een vragenlijst of een lijst met onderwerpen maar er is ook ruimte voor de eigen inbreng van de respondent (Verhoeven, 2007). Bij aanvang van de afname van het interview is er gevraagd of het gesprek opgenomen mocht worden, daarna is er een inleidend verhaal gehouden over de aanleiding, het doel en de procedure van het interview. Om de geïnterviewde gerust te stellen zijn er een aantal inleidende vragen opgenomen alvorens er werd begonnen aan het inhoudelijke gedeelte waar de deelaspecten van de variabelen aan bod kwamen. Bij de hoofdvragen zijn één voor één alle items naar voren gekomen om een concreet beeld te schetsen over de onderwerpen. Als laatste zijn een aantal afsluitende vragen in het interview opgenomen om het gesprek op een goede manier te eindigen. Dit waren vragen die de opdrachtgever had geformuleerd en meer over wilde weten. Het interview en de bijbehorende stukken zijn te vinden in bijlage 7, 8, 9 en 10 in het bijlagenboek.

3.1.2 Vooronderzoek

Voordat er een start is gemaakt met het onderzoek is er een vooronderzoek uitgevoerd. Het vooronderzoek is van belang om randvoorwaarden te scheppen waardoor het onderzoek naar behoren kan verlopen.

Er is informatie verzameld over de onderzoeksgroepen, de fracties en de bijbehorende raadsleden die geïnterviewd zijn. Door middel van contact met de raadsadviseur zijn er raadsleden benaderd die de portefeuille sport in het bezit hebben of degene die het meeste affectie hebben met het onderwerp. De raadsadviseur heeft tevens een eerste mededeling verzonden naar de raadsleden met als inzet het kenbaar maken dat er een interview ging plaatsvinden naar aanleiding van een uitspraak uit de kerntakendiscussie. Vervolgens is er door de onderzoekers een uitnodiging per e-mail naar de raadsleden verstuurd met daarin de algemene informatie, de inhoud en suggesties tot het maken van een afspraak van het interview vermeld. zie voor de brief die naar de raadsleden is verstuurd bijlage 11 in het bijlagenboek).

Dit proces heeft ook plaatsgevonden met betrekking tot de sportverenigingen in Apeldoorn die benaderd zijn voor een interview. De keuze voor welke sportverenigingen betrokken zijn in het onderzoek is in een later stadium gemaakt. Dit is gebaseerd op het feit dat bij aanvang van het onderzoek niet duidelijk was voor welke sportverenigingen de raadsopdracht van toepassing is.

In een oriënterend interview met Sportraad Apeldoorn is gevraagd een selectie te maken van sportverenigingen op basis van genoemde criteria die vermeld staan bij de onderzoekseenheden. Deze selectie van sportverenigingen is door middel van een uitnodiging per e-mail gevraagd mee te werken aan een interview. Deze uitnodiging is te vinden in bijlage 12 in het bijlagenboek. Sportverenigingen waarvan een reactie uitbleef zijn benaderd via een senior beleidsmedewerker van het programmateam Sport & Cultuur.

3.1.3 Onderzoekseenheden

In deze paragraaf zijn de onderzoekseenheden van dit onderzoek besproken. De onderzoekseenheden zijn alle elementen, objecten, personen of organisaties in het onderzoek waarover uitspraak wordt gedaan (Verhoeven, 2007). De eenheden die bij het onderzoek betrokken zijn, hebben bepaalde kenmerken.

De eenheden met betrekking tot dit onderzoek zijn raadsleden van de gemeenteraad per fractie, bestuurders van sportverenigingen, Sportraad Apeldoorn en Platform MVV, beleidsnota's en wetenschappelijke literatuur.

- Raadsleden van de gemeenteraad: de opvattingen van de raadsleden van de gemeenteraad zijn onderzocht;
- Bestuurders van sportverenigingen: de opvattingen van bestuurders van sportverenigingen zijn onderzocht;
- Sportraad Apeldoorn en Platform MVV: de meningen van deze instellingen zullen in het onderzoek worden meegenomen;
- Wetenschappelijke literatuur, -artikels, -onderzoeken en beleidsnota's: deze vormen de basis voor het onderzoek in het theoretisch kader.

Raadsleden

De volgende partijen hebben toegestemd voor het interview met betrekking tot de raadsopdracht en hebben daarvoor een raadslid of fractievertegenwoordiger aangewezen. Inclusiecriteria bij deze onderzoekseenheid is dat de persoon de portefeuille sport in zijn/haar bezit heeft.

▪ CDA	▪ Partij voor de Dieren
▪ ChristenUnie	▪ Progressief Sociaal Apeldoorn
▪ D66	▪ PvdA
▪ Gemeentebelangen	▪ SGP
▪ GroenLinks	▪ VVD
▪ Leefbaar Apeldoorn	

Sportverenigingen

De sportverenigingen die zijn geïnterviewd hebben een aantal inclusiecriteria. Het gaat hierbij niet om welke specifieke sportvereniging is geïnterviewd maar om de verschillende eigenschappen van de geïnterviewde sportverenigingen.

Aan de hand van de interviews met de raadsleden en Sportraad Apeldoorn zijn criteria opgesteld voor de sportverenigingen die geïnterviewd zijn. Deze criteria zijn:

- Type sport: sporten in teamverband of individuele sport;
- Grootte van de sportvereniging: aantal leden en aantal jeugdleden, kleine sportvereniging < 250, gemiddelde sportvereniging 250 – 750, grote sportvereniging > 750;
- Accommodatie: is de sportvereniging in het bezit van een eigen accommodatie of niet;
- Locatie: is de sportvereniging wijkgebonden of stadsgebonden lettend op het verzorgingsgebied en waar liggen zij gelegen;
- Maatschappelijk actief: voert de sportvereniging al activiteiten uit die bijdragen aan de sociale structuur van zijn verzorgingsgebied of niet.

Met deze voorwaarden in gedachte zijn er twaalf sportverenigingen geselecteerd door Sportraad Apeldoorn. Zij hebben rekening gehouden met de criteria zodat alle sportverenigingen met verschillende eigenschappen worden aangesproken in het onderzoek die van invloed kunnen zijn tot het bijdragen aan de sociale structuur in buurt, wijk of dorp.

Sportvereniging 1 is een gemiddelde hockeyvereniging met 730 leden waaronder 437 jeugdleden en is gelegen in Malkenschoten. Het heeft de beschikking over een eigen accommodatie met clubhuis. De leden komen uit de gehele stad om hockey te kunnen beoefenen. Het is één van de twee hockeyverenigingen in Apeldoorn. Er is voor deze vereniging gekozen omdat zij al maatschappelijk actief zijn en daar een grote rol in willen spelen.

Sportvereniging 2 is een kleine roeivereniging met 96 leden waaronder 17 jeugdleden en is gelegen in de Rivierenkwartier op het randje van Apeldoorn de Maten. Het is de enige roeivereniging in Apeldoorn en beschikt niet over een eigen accommodatie. Zij halen de leden uit de gehele stad en zijn niet maatschappelijk actief.

Sportvereniging 3 is een gemiddelde handbalvereniging met 278 leden waaronder 185 jeugdleden en is gelegen in Kerschoten. Deze vereniging is stadsgebonden en doet al aan enige mate van maatschappelijke activiteiten. Het beschikt over een eigen accommodatie met clubgebouw en in het winterseizoen spelen zij in sporthal Mheenpark.

Sportvereniging 4 is een grote gymnastiekvereniging met 1275 leden waaronder 1041 jeugdleden en is verspreid over geheel Apeldoorn. Ze beschikken niet over een eigen accommodatie maar huren

gymzalen via ACCRES in verschillende delen van de stad. De gymnastiekvereniging is niet maatschappelijk actief.

Sportvereniging 5 is een gemiddelde omnivereniging met 431 leden waaronder 315 jeugdleden en is gelegen in het dorp Ugchelen. De sporten die beoefent worden zijn gymnastiek, judo en volleybal. De vereniging heeft geen eigen accommodatie, is wijkgebonden en is maatschappelijk actief.

Sportvereniging 6 is een gemiddelde zwemvereniging met 427 leden waaronder 309 jeugdleden en is gelegen in Malkenschoten. Het heeft geen eigen accommodatie, ze halen de leden uit de gehele stad en zijn maatschappelijk actief.

Sportvereniging 7 is een grote voetbalvereniging met 1000 leden waaronder 465 jeugdleden en is gelegen in Orden. Het heeft de beschikking over een eigen accommodatie met clubgebouw en is maatschappelijk actief. Vanuit het christelijke gedachtegoed haalt de vereniging zijn leden uit de gehele stad.

Sportvereniging 8 is een grote omnivereniging met 912 leden waaronder 296 jeugdleden en is gelegen in het dorp Klarenbeek. De sporten die bij de vereniging beoefent worden zijn voetbal, biljart, gymnastiek, handbal, schaatsen en volleybal. De vereniging is wijkgebonden, voeren ook maatschappelijke activiteiten uit en beschikken over een eigen accommodatie, maar huren ook een hal voor de binnensporten.

Sportvereniging 9 is een kleine fietscrossvereniging met 143 leden waaronder 114 jeugdleden en is gelegen in het Rivierenkwartier. Ze hebben de beschikking over een eigen accommodatie en zijn niet maatschappelijk actief. Het is de enige fietscrossvereniging in Apeldoorn, daarom hebben zij leden vanuit de gehele stad en omstreken.

Sportvereniging 10 is een grote atletiekvereniging met 888 leden waaronder 305 jeugdleden en is gelegen in Orden. Ze beschikken over een eigen accommodatie, zijn maatschappelijk actief en halen hun leden uit de gehele stad.

Sportvereniging 11 is een kleine boksvereniging met 51 leden waaronder 21 jeugdleden en is gelegen in de Binnenstad. Ze hebben de beschikking over een eigen accommodatie, halen hun leden uit heel Apeldoorn en zijn niet maatschappelijk actief.

Sportvereniging 12 is een gemiddelde mountainbikevereniging met 491 leden waaronder 75 jeugdleden en is gelegen in Orden. Het heeft de beschikking over een eigen accommodatie in de vorm van twee kleedkamers. Ze halen de leden uit heel Apeldoorn en zijn niet maatschappelijk actief.

Sport- vereniging	Type Sport	Aantal leden	Aantal jeugdleden	Eigen accommodatie Ja/Nee	Wijkgebonden/ stadsgebonden	Maatschappelijk actief Ja/Nee
1	Hockey	730	437	Ja	Stadsgebonden	Ja
2	Roeien	96	17	Nee	Stadsgebonden	Nee
3	Handbal	278	185	Ja	Stadsgebonden	Ja
4	Gymnastiek	1275	1041	Nee	Stadsgebonden	Nee
5	Gymnastiek, Judo, Volleybal	431	315	Nee	Wijkgebonden	Ja
6	Zwemmen	427	309	Nee	Stadsgebonden	Ja
7	Voetbal	1000	465	Ja	Stadsgebonden	Ja
8	Voetbal, Biljart, Gymnastiek, Handbal, Schaatsen, Volleybal	912	296	Ja	Wijkgebonden	Ja
9	Fietscross	143	114	Ja	Stadsgebonden	Nee
10	Atletiek	888	305	Ja	Stadsgebonden	Ja
11	Boksen	51	21	Ja	Stadsgebonden	Nee
12	Mountainbike	491	75	Ja	Stadsgebonden	Nee

Figuur 3.1: Overzicht van de verhoudingen in eigenschappen geïnterviewde sportverenigingen

3.1.4 Meetinstrumenten

Hierop volgend is aangetoond hoe de begrippen uit de inleiding en theoretisch kader worden omgezet in zogeheten 'meetbare eenheden'.

Bij kwalitatief onderzoek wordt de gehanteerde onderwerplijst beschreven en de manier waarop vanuit de begrippen tot de onderwerpen is gekomen (Verhoeven, 2007).

De variabelen 'bijdragen aan de sociale structuur', 'maatschappelijke activiteiten' en de 'rol gemeente Apeldoorn' zijn gebruikt om de meetbare eenheden te bepalen en te specificeren. Er is gebruik gemaakt van de indicatoren uit de leerbaarheidsenquête van gemeente Apeldoorn en deze vormen de deelaspecten voor de variabele 'bijdragen aan de sociale structuur'. De geïnterviewden werden ten eerste gevraagd wat ze precies verstonden onder het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen. Ten tweede op welke facetten van sociale structuur invloed uitgeoefend kan worden door een sportvereniging. Als laatste is er bij elke deelaspect gebaseerd op de leefbaarheidsenquête van gemeente Apeldoorn nagegaan wat de geïnterviewden precies onder het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen verstonden (Bijlagenboek, bijlage 9). De

variabele 'maatschappelijke activiteiten' zijn door de kernbegrippen van het MVV wiel van Platform MVV in het interview als deelaspecten opgenomen ter afbakening. Het wiel beschrijft op welke gebieden maatschappelijke activiteiten uitgevoerd kunnen worden door sportverenigingen. Door middel van het MVV wiel aan de geïnterviewden voor te leggen en bij elk deelaspect te vragen welke mogelijkheden zij zien voor sportverenigingen is er een beeld verkregen over de maatschappelijke activiteiten die sportverenigingen uit zouden kunnen voeren (Bijlagenboek, bijlage 10). De deelaspecten omtrent de rol van gemeente Apeldoorn zijn de rol die gemeente Apeldoorn zou moeten aannemen in het nieuwe beleid over de maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen, hoe dat gestimuleerd kan worden en welke subsidiemethodiek daar het beste bij zou passen. Bovendien spelen de deelaspecten accommodatie, vitaliteit sportvereniging, doelgroepen, stadsdeelaanpak, rol gemeente Apeldoorn en welke vorm subsidiering een rol bij de uitwerking van de interviews met de raadsleden. In het interview met de sportverenigingen zijn alleen de deelaspecten rol gemeente Apeldoorn en subsidievorm behandeld. Accommodatie en vitaliteit sportvereniging zijn niet behandeld omdat de onderzoekers dit al vooraf hebben vastgesteld bij de selectie van de sportverenigingen als eigenschap van die sportverenigingen. Met deze selectiecriteria is rekening gehouden bij de verwerking van de resultaten. Eveneens zijn de deelaspecten doelgroepen en stadsdeelaanpak niet behandeld in het interview van de sportverenigingen omdat deze niet van toepassing zijn met betrekking tot de rol van de sportvereniging. De sportvereniging heeft namelijk geen rol in de uitwerking van deze deelaspecten in het nieuw te vormen beleid.

3.1.5 Analysemethode

Yin (1994) schrijft dat het opstellen van een theoretisch kader voorafgaand aan het verzamelen van gegevens dient als middel om deze gegevens te analyseren. Dit leidt tot een aantal specifieke analyseprocedures om dit te kunnen bereiken (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). De volgende activiteiten zijn uitgevoerd in het proces van analyseren voor zowel het interview van de raadsleden als de sportverenigingen:

1. Lezen

Alle afgenomen interviews zijn eerst verbatim uitgewerkt. Vervolgens zijn deze goed doorgelezen, tegelijkertijd is de tekst verdeeld in de items door deze te markeren. Dit is gedaan op basis van de drie variabelen en bijbehorende deelaspecten waar items in de vragenlijst voor opgesteld waren.

2. Evalueren

De gemarkeerde deelaspecten zijn geëvalueerd door de betekenis ervan te interpreteren en te categoriseren.

3. Coderen

Hierop volgend zijn de gemarkeerde antwoorden gecodeerd. Per item is er een bestand opgesteld waarin alle gemarkeerde antwoorden van de geïnterviewden in op zijn genomen. Dit is gedaan door middel van de items te koppelen aan de deelaspecten die bij het antwoord horen. Een voorbeeld hiervan is de meetbare eenheid 'Buurt & Maatschappij' uit het MVV wiel, deze is

gekoppeld aan alle eenheden waar de geïnterviewde over buurt en maatschappij heeft gesproken.

4. Groeperen

Op basis van de codering van de variabelen en bijbehorende deelaspecten konden alle gemarkeerde antwoorden die bij elkaar horen worden gegroepeerd. Hierdoor is een duidelijk overzicht van de gegeven antwoorden per item ontstaan.

5. Hiërarchie

Vervolgens is er, wanneer dat mogelijk was, hiërarchie aangebracht in de meetbare eenheden. Verdergaan op het voorbeeld van de term 'Buurt & Maatschappij', deze werd aanzienlijk vaker genoemd door de geïnterviewden dan de term 'Kunst & Cultuur' en is daarom ook belangrijker geplaatst dan laatst genoemde.

6. Verbanden

Vervolgens werden er verbanden gelegd tussen wat de raadsleden en de sportverenigingen hadden gezegd. Dit is gedaan aan de hand van de empirische deelvragen. Begrippen die geen directe relatie hadden met de deelvragen waren geplaatst onder de overige resultaten

7. Structuur

In de laatste stap zijn de antwoorden op de items daadwerkelijk vertaald naar heldere resultaten. Verbanden en volgorden zijn aangebracht in relatie tot de empirische deelvragen. De resultaten zijn geplaatst bij de daarbij horende deelvraag onder het kopje van de deelaspect en verwerkt in het hoofdstuk 'resultaten'.

3.2 De kwaliteit van onderzoek

Deze paragraaf is ingedeeld in drie facetten. De bruikbaarheid, betrouwbaarheid en validiteit. Bij de bruikbaarheid wordt de criteria van de opdrachtgever opgesomd, bij betrouwbaarheid van resultaten wordt nagegaan in hoeverre in een onderzoek toevallige fouten voorkomen. Een voorwaarde voor het onderzoeken van de betrouwbaarheid is dat een onderzoek herhaalbaar is, anders kan de betrouwbaarheid ervan niet worden nagegaan. Bij validiteit wordt de geldigheid en zuiverheid van het onderzoek weergegeven oftewel er wordt gemeten wat je wil weten (Verhoeven, 2007).

3.2.1 Betrouwbaarheid

Er is ingegaan op welke deelaspecten van bijdragen aan de sociale structuur, maatschappelijke activiteiten en rol van gemeente Apeldoorn in het kwalitatieve onderzoek een belangrijke rol spelen en hoe dit geanalyseerd is. Wanneer dezelfde methode, modellen gehanteerd worden bij het interview en op dezelfde manier de resultaten worden geanalyseerd, dan zal dit bij een andere onderzoeker misschien niet tot dezelfde resultaten leiden maar wel tot resultaten die je met elkaar kunt toetsen. Door het gebruik van dezelfde systematiek bij het uitvoeren zoals het MIVV wiel en de indicatoren van de leefbaarheidsenquête in het interview zal een andere onderzoeker vergelijkbare resultaten verkrijgen die vrij staan van veronderstellingen en vooroordelen van de onderzoeker zelf.

Om een betrouwbaar beeld te geven over de opvattingen van de raadsleden zijn alle fracties benaderd voor een interview. Elf van de twaalf fracties zijn op deze mogelijkheid in gegaan. Om de representativiteit van de antwoorden te verhogen is er gevraagd aan de fracties om degene met het meeste affectie van sport, of degene met de portefeuille van sport af te vaardigen voor het interview. Dit kan dus zowel een raadslid als een fractievertegenwoordiger zijn omdat niet alle raadsleden de portefeuille sport in het bezit hebben binnen hun fractie.

Door middel van de uitkomsten van de interviews met de raadsleden, een gesprek met Sportraad Apeldoorn en in overleg met de opdrachtgever is er besloten om de sportverenigingen aan de hand van deelpopulaties (strata) te kiezen. De deelpopulaties zijn type sport, aantal leden, jeugdleden, accommodatie, locatie, verzorgingsgebied en de mate van maatschappelijk actief zijn. Gemeente Apeldoorn telt rond de 120 sportverenigingen en er zijn er 12 benaderd voor een interview. Er is niet onderzocht of de verhoudingen van de strata in de steekproef gelijk zijn aan de verhoudingen van de strata in het steekproefkader. Daarom wordt dit een disproportioneel gestratificeerde steekproef genoemd. De resultaten zijn gewogen om tot representatieve uitkomsten voor de gehele doelgroep te komen.

Voorafgaand aan de interviews met de raadsleden en sportverenigingen is er een proefinterview met Sportraad Apeldoorn gehouden om de betrouwbaarheid van de onderwerplijst te verhogen en de sportverenigingen te specificeren.

Bij het gebruiken van literatuur, artikels en boeken zijn de drie variabelen aangehouden om de relevantie te bepalen. Bij het gebruiken van boeken ter onderbouwing is er gekeken of het stond aangeschreven door de Hogeschool van Arnhem of Nijmegen of dat het ook te verkrijgen is in het studiecentrum. Bij de keuze van artikels is er gekeken naar de titel. Wanneer deze enigszins relevant bleek te zijn is de 'abstract' en de 'introduction' gelezen om de relevantie vast te stellen. De datum van uitgave heeft een rol gespeeld bij de keuze voor het gebruiken van de artikel. Hierbij is de regel dat een artikel niet ouder dan 10 jaar mocht zijn. Wegens gebrek aan wetenschappelijke literatuur over het onderwerp is er echter een enkele keer gebruik gemaakt van artikels ouder dan 10 jaar. Een criteria bij het vervaardigen van literatuur is dat het zoveel mogelijk van erkende instituten op het gebied van sport af moet komen. Hiervoor zijn het Mulier Instituut, VSG, NSA, NISB en Platform MVV geraadpleegd.

3.2.2 Validiteit

Aan de hand van de indicatoren, beschreven in het theoretisch kader, is er gemeten wat de raadsleden en sportverenigingen precies verstaan onder het bijdragen aan de sociale structuur van wijken en dorpen door sportverenigingen. Door middel van triangulatie is het vertrouwen in de bevindingen gestegen omdat er gegevens verzameld zijn met behulp van verschillende methoden waaruit dezelfde conclusies getrokken konden worden. Triangulatie heeft op drie vormen plaatsgevonden, namelijk op basis van gegevens, onderzoekers en theoretisch. Op basis van

gegevens is er gebruik gemaakt van verschillende literatuur zoals boeken, wetenschappelijke artikels en documenten van erkende instituten. Bovendien is er voor gekozen om verschillende informanten te interviewen om een duidelijk beeld te schetsen over het onderwerp, in dit geval zijn dat raadsleden, de bestuurders van sportverenigingen en Sportraad Apeldoorn. Door te hebben gewerkt met twee onderzoekers is het mogelijk geweest om de conclusies uit de gegevens met elkaar te staven en de validiteit te vergroten. Hiermee wordt bedoeld dat er gekeken is of beide onderzoekers tot dezelfde conclusies kwamen. Uit dezelfde gegevens kunnen namelijk verschillende conclusies worden getrokken. Om de intersubjectiviteit te vergroten zijn alle interviews van de raadsleden en sportverenigingen opgenomen en volledig uitgetypt. Daarna zijn alle deelaspecten die in de verschillende interviews naar voren komen gemarkeerd, gesorteerd en alle relevante informatie die bij elkaar horen in een aparte bestand gezet. Hierdoor hebben alle deelaspecten een label gekregen en was het voor de onderzoekers eenvoudiger om een eenduidige conclusie te trekken. Op theoretisch vlak is er gebruik gemaakt van verschillende modellen in het interview bij het verkrijgen van gegevens, zoals het MVV wiel en de indicatoren uit de leefbaarheidsenquête van gemeente Apeldoorn. Uit dezelfde situatie kan vanuit verschillende theoretische oogpunten worden onderzocht om na te gaan of je meet wat je wil meten. Door twee modellen te hanteren is er tevens een back-up wanneer één van de gebruikte model niet goed blijkt te werken of niet de gewenste gegevens oplevert.

Het is uit te sluiten dat de raadsleden en bestuurders van sportverenigingen antwoorden hebben verdraaid of ingehouden door een bepaald verwachtingspatroon of vanwege de gevoeligheid. Beide onderzoekseenheden hebben er namelijk baat bij om duidelijkheid te krijgen gezien de actualiteit maar ook de onzekerheid omtrent dit onderwerp. Ook zijn de geïnterviewde gewezen op de anonimiteit van het interview. Resultaten in het onderzoeksrapport zijn niet te herleiden naar uitspraken van geïnterviewde personen. Verder zijn algemene regels voor het houden van een interview toegepast zoals niet recht tegenover de geïnterviewde plaats nemen om een confronterende houding te voorkomen.

Doordat er elf van de twaalf fracties hebben deelgenomen aan het onderzoek is er een representatief beeld verkregen. De fractie die heeft geweigerd mee te werken aan het interview is een fractie met één zetel waardoor de onderzoeksresultaten gegeneraliseerd mogen worden naar deze populatie.

3.2.3 Bruikbaarheid

Dit onderzoek geeft de opvattingen van de raadsleden en de sportverenigingen weer op het gebied van het bijdragen aan de sociale structuur in wijken en dorpen. De aanbevelingen die uit het onderzoek zijn voortgekomen geven duidelijkheid over het onderwerp. Hier kan het programmteam Sport & Cultuur het beleid in de nog te ontwikkelen Sportnota 2012 – 2016 op af kan stemmen.

Bovendien levert het onderzoek de benodigde gegevens op die nodig zijn om te komen tot vervolgonderzoeken naar de invulling van het nieuw te vormen beleid en de beloning voor sportverenigingen die daadwerkelijk bijdragen aan de sociale structuur van wijken en dorpen.

Om de bruikbaarheid te verhogen is er intensief informatie uitgewisseld tussen opdrachtgever en de onderzoekers. Daardoor zijn de juiste vragen opgesteld, toegesneden op de situatie. Ten slotte heeft nauw samenwerken met de opdrachtgever een positief effect op de betrouwbaarheid van de resultaten (Verhoeven, 2007).

4. Resultaten

Dit hoofdstuk geeft de resultaten weer van de vragen die gesteld zijn in de interviews met raadsleden en sportverenigingen. Deze vragen zijn opgesteld aan de hand van de empirische vraagstelling: Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen met betrekking tot het leveren van een bijdrage aan de sociale structuur in buurten/wijken in Gemeente Apeldoorn? Deze vraagstelling is onderverdeeld in een aantal deelvragen welke aan de hand van de beschreven methode zijn beantwoord. Overige resultaten zijn opgenomen in het bijlagenboek, bijlage 13.

De meerderheid van de geïnterviewde raadsleden bevestigen dat sport en het in stand houden van sportverenigingen geen kerntaak is van Gemeente Apeldoorn. Alle politieke partijen, op één uitzondering na, staan achter de uitspraak dat sportverenigingen moeten bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp. De huidige manier van subsidie verstrekken, waarbij de subsidie niet direct te relateren is aan specifieke activiteiten van sportverenigingen wordt achterhaald gevonden. De strekking van de uitspraak van de gemeenteraad in de kerntakendiscussie is nu, voor wat hoort wat. Zoals geschreven heeft één fractie een afwijkende opinie. Deze is van mening dat de sportvereniging zich, net zoals de gemeente Apeldoorn, alleen met zijn kerntaak bezig moet houden. Voor de sportverenigingen is dat dus sporten.

“Wij vinden het in stand houden van een sportvereniging geen taak van de gemeente.”

“Tot nu toe zijn alle sportverenigingen gewoon gesubsidieerd en dat vonden ze best. Ze zijn achterover gaan leunen en kregen constant een bedrag binnen, dat moet dus niet meer zo. Je moet wat doen voor je geld.”

De meerderheid van de geïnterviewde sportverenigingen staan over het algemeen begripvol tegenover de opdracht die van de gemeenteraad is uitgegaan. Zij begrijpen dat subsidie niet meer zomaar verstrekt kan worden maar dat daar eisen aan worden gesteld. Een klein deel van de geïnterviewde sportverenigingen vinden het slechts een bezuinigingsmaatregel.

“Een uitdaging vind ik een te groot woord hiervoor maar we zullen hier zeker op inspelen maar ik blijf het nog steeds een ordinaire bezuinigingsmaatregel vinden.”

Alle geïnterviewde sportverenigingen zonder eigen accommodatie zien meerdere obstakels. Zij vinden zichzelf beperkt in mogelijkheden omdat zij gebonden zijn aan het aantal uren dat zij de accommodatie kunnen huren. Ook ervaren zij minder binding met de leden door het gemis van een eigen kantine of clubhuis waardoor zij moeite ervaren met het vinden van voldoende vrijwilligers. Het vinden van vrijwilligers voor maatschappelijke activiteiten zien zij daarom moeilijk tot stand komen.

“Het betekent dat de raad zich beperkt tot een aantal sportverenigingen die dat echt kan. Ik ben voorzitter van de federatie gymnastiekvereniging en die zijn gebonden aan een gymzaal. Alleen die uren die ze huren kunnen ze wat doen, de rest zit het vol.”

“Dat is knap lastig voor een vereniging waar ouders over het algemeen niet bij de sport betrokken zijn. Ouders zijn bij een voetbalveld aanwezig en staan rond de lijn. Wij hebben niet een sport waarin ouders bij de club zijn. Het kader komt van je leden. Dus wat zouden wij kunnen betekenen.”

“We hebben ook heel weinig contact met ouders, als je een eigen kantine hebt waar ouderen blijven hangen, daar zijn vrijwilligers heel makkelijk te benaderen, dat baart ons dan wel zorgen.”

4.1 Bijdragen aan de sociale structuur volgens de gemeenteraad

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen binnen de gemeenteraad over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen?*

Een groot aantal van de geïnterviewde raadsleden verstaan onder de term maatschappelijk verenigen de betrokkenheid van de sportverenigingen bij de buurt waarin zij gevestigd zijn. Betrokkenheid bij de inwoners in die buurt maar ook bij de andere (sport)verenigingen en instellingen die in die buurt aanwezig zijn. Eén fractie geeft te kennen dat het maatschappelijk verenigen moet plaatsvinden binnen de gemeente Apeldoorn op het gebied van beleid. Er moet zo breed mogelijk worden gedacht zoals jeugdbeleid, zorg en welzijn, onderwijs, sport en cultuur.

“Dat verenigingen met beide benen in de wijk staan en niet een eilandje op zich zijn .”

In het interview met de raadsleden is er gevraagd wat men verstaat onder sociale structuur. Bij een deel van de geïnterviewden komt naar voren dat zij het betrekken van minderheden, mensen die moeilijk mee kunnen komen in de maatschappij onder de sociale structuur verstaan. Dit is het meest genoemde antwoord. Daarnaast heeft het overige deel van de geïnterviewden de samenhang in de wijk en het iets terugdoen voor de wijk even vaak genoemd wat er wordt verstaan onder sociale structuur.

“Ik zei net al, door hier mensen samen te laten leven, door hier mensen met jeugd en volwassenen om te gaan is op zich al een maatschappelijk functie die je hebt. De buurt, de mensen in de buurt moeten het gevoel hebben om bij een sportvereniging terecht te kunnen”.

De indicatoren van sociale structuur uit de leefbaarheidsenquête die volgens de geïnterviewde raadsleden de grootste relatie hebben met een sportvereniging zijn: Waardering en betrokkenheid bij de buurt waaronder sociale samenhang en buurtontwikkeling; Sociaal-maatschappelijke participatie waaronder sociale contacten, sportbeoefening en vrijwilligerswerk; en waardering sociale woonomgeving waaronder sociale overlast in de woonomgeving.

4.1.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt

- Sociale samenhang
- Buurtontwikkeling

Sociale samenhang en buurtontwikkeling vinden de geïnterviewde raadsleden het meest belangrijk. Hierin zien zij ook een rol voor de sportverenigingen weggelegd. Sportverenigingen moeten echter

niet verantwoordelijk worden gesteld voor de aanpak van problemen in een wijk maar kunnen fungeren als middel om problemen aan te pakken. Sporten in de buurt, breedtesport, wordt ook belangrijker geacht dan de topsport.

“Dan moet je kijken naar wat het bereik is. Wie bereik je en wat kan je doen om anderen daarbij te betrekken.”

“De sportvereniging moet niet de grote verantwoordelijke worden voor het maatschappelijk probleem of de leefbaarheid in de wijk.”

“Je moet het de wijken insluizen, het moet van onder komen en niet van bovenaf. Niet van bovenaf, niet duur betaalde topsporters eventjes laten zien; kijk eens even wat Apeldoorn allemaal presteert, en jezelf op de borst kloppen.”

4.1.2 Sociaal maatschappelijke participatie

- Sociale contacten
- Sportbeoefening
- Vrijwilligerswerk

De sportvereniging is een plaats waar men elkaar ontmoet en dus sociale contacten maakt. De meeste raadsleden zijn van mening dat bij de sportvereniging jongeren leren om zich door middel van sportbeoefening te gedragen in plaats van dat zij op straat rondhangen. Door middel van vrijwilligerswerk kunnen mensen leren zich in te zetten voor de maatschappij. Dit wordt door de geïnterviewde raadsleden ook genoemd als mogelijkheid voor mensen die een uitkering ontvangen om wat terug te doen voor de samenleving. Met betrekking tot vrijwilligerswerk kan er ook de combinatie worden gezocht met het onderwijs waar een maatschappelijke stage voor scholieren verplicht is.

“Die jongens hangen rond op straat of ze gaan bij een vereniging. Welke vorm van sport je ook doet, er zit altijd een mate van discipline aan vast. Je krijgt er toch iets van mee.”

“Vrijwilligerswerk natuurlijk, op die manier kan men kennis maken met wat het betekent belangeloos een bijdrage te doen bij een vereniging.”

“De maatschappij voorziet u van een uitkering, wat denkt u voor de maatschappij terug te kunnen doen? Ieder mens kan wat doen.”

4.2 Bijdragen aan de sociale structuur volgens de sportvereniging

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen van sportverenigingen over het bijdragen aan de sociale structuur?*

Een klein deel van de geïnterviewde sportverenigingen zeggen dat ze met het bijdragen aan sociale structuur geen moeite hebben, maar wel als dit specifiek in relatie tot buurt of wijk moet gebeuren. De moeite ervaren deze verenigingen omdat zij geen buurt- of wijkfunctie maar een stads- of gemeentelijke functie vervullen.

“Vanwege onze stadsfunctie lijkt het lastig of onmogelijk om een binding te krijgen met de buurt.”

De indicatoren van sociale structuur uit de leefbaarheidsenquête zijn ook aan de geïnterviewde sportverenigingen voorgelegd. De factoren Waardering fysieke woonomgeving en Waardering sociale woonomgeving kunnen de sportverenigingen moeilijk plaatsen. De factoren Waardering en betrokkenheid bij de buurt en Sociaal-maatschappelijke participatie zijn voor hen wel herkenbaar.

4.2.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt

Bij een aantal geïnterviewde sportverenigingen komt de betrokkenheid bij de buurt wel tot uiting. Door middel van samenwerkingsverbanden met scholen of andere sportverenigingen en instanties in de buurt. Bij sommige sportverenigingen worden bij activiteiten de buurtbewoners uitgenodigd. Deze betrokkenheid bij de buurt wordt door de geïnterviewde sportverenigingen als sterk afhankelijk van de locatie ervaren. Sportverenigingen die buiten de wijken of op een bedrijventerrein gevestigd zijn ervaren geen betrokkenheid bij de buurt. Sportverenigingen in dorpen ervaren juist een grote betrokkenheid bij de buurt.

“de buurt nodigen we uit op het moment dat we festiviteiten hebben, grote wedstrijden en dergelijke.”

“Waardering en betrokkenheid bij de buurt; wij hebben eigenlijk geen buurt. We zitten op een bedrijventerrein dus het speelt veel minder.”

“De sportclub staat hoog in het vaandel bij veel mensen in het dorp. Je moet niet aan de sportclub komen. Die wordt in hoge mate gewaardeerd.”

4.2.2 Sociaal-maatschappelijke participatie

De relatie tussen sportvereniging en sociaal-maatschappelijke participatie wordt unaniem door geïnterviewde sportverenigingen bevestigd. Met uitzondering van kunst en cultuur zien de sportverenigingen een voor de hand liggende relatie met de factoren geluk, sociale contacten, sportbeoefening, vrijwilligerswerk en interculturele contacten. Door te participeren bij een sportclub ervaren de leden volgens de geïnterviewde verenigingen geluk, maken zij nieuwe contacten, doen aan sport en vrijwilligerswerk en komen in aanraking met andere culturen. Laatste factor, interculturele contacten, wordt door sommige verenigingen minder ervaren omdat de bij hen beoefende sport vooral wordt beoefend door mensen uit westerse culturen.

“Geluk, daar draagt de sportvereniging aan bij want ze hebben een heel plezierige tijd bij ons. Sociale contacten krijg je door te sporten bij een vereniging en daardoor vormen allerlei vriendengroepen. Sportbeoefening lijkt me duidelijk.”

“Elke sportvereniging, draagt bij aan het geluk van jong tot oud. Je gaat onder andere ook voor de sociale contacten naar een sportvereniging.”

4.3 Maatschappelijke activiteiten volgens de gemeenteraad

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen binnen de gemeenteraad over het type sportverenigingen en het type activiteiten dat ingezet moet worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?*

Met betrekking tot het organiseren van activiteiten binnen en/of buiten de eigen sport van sportverenigingen hebben de geïnterviewde raadsleden een unaniem beeld dat het zowel binnen als buiten de eigen sport kan plaatsvinden. Er wordt vermeld dat je het niet op kan leggen als gemeente en dat de keuze bij de sportverenigingen moet liggen wat voor een activiteiten zij willen organiseren.

“Ik vind dat die verenigingen zelfstandig na moet denken, daar zit voor mij het vertrekpunt. Denk na over je rol, denk na over waar je vijf of tien jaar wil staan, denk na over wat je kunt doen met mensen, denk na over wat je kunt behappen.”

“Het kan binnen de eigen sport opereren maar ook buiten de sport opereren. Ik zie het niet zo verkokerd. Ik zie het juist robuust.”

Onder de kernbegrippen die Platform Maatschappelijk Verenigen onderscheidt zijn er een aantal die door de geïnterviewde raadsleden als belangrijkste worden aangewezen. De kernbegrippen staan gerangschikt naar welke de geïnterviewde raadsleden het meest genoemd hebben en geeft de mate van belangrijkheid aan. De kernbegrippen zijn: Buurt & Maatschappij; Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) Partnerschappen; Multifunctioneel; Professionaliteit Vrijwilligers & Kader; en Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs. Over deze kernbegrippen is door de geïnterviewde raadsleden onderstaande gezegd. In de bijlage zijn de overige kernbegrippen uitgelegd (bijlagenboek, bijlage 15).

4.3.1 Buurt & Maatschappij

De meerderheid van de geïnterviewde raadsleden zien de sportvereniging als het buurthuis van de toekomst.

“In de wijken kunnen bepaalde functies bij elkaar worden gebundeld, dus in plaats van een wijkgebouw kun je dat ook clusteren met een sportvereniging”

De sportvereniging moet aanwezig zijn in de buurt, een ontmoetingsplaats zijn waar de bewoners elkaar kunnen vinden waardoor integratie en participatie wordt bevorderd. Dit versterkt de band tussen de inwoners van de betreffende buurt, wijk of dorp.

4.3.2 Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) Partnerschappen

De geïnterviewde raadsleden zien graag zoveel mogelijk samenwerkingsverbanden ontstaan tussen sportverenigingen. Samenwerking versterkt elkaar. Ook wat samenwerking in de wijk betreft wordt er door het merendeel van de geïnterviewde raadsleden niets uitgesloten. Genoemde mogelijkheden zijn onderwijs, overheid, sportverenigingen, bedrijfsleven en de sportraad. Samenwerking wordt ook als goede mogelijkheid gezien voor minder vitale verenigingen. Deze zouden samen kunnen werken of met een sterke vereniging kunnen fuseren en zo samen overeind blijven om een maatschappelijke rol in buurt, wijk of dorp te kunnen vervullen.

“Ik denk dat je er ook actief naar moet zoeken. Samenwerkingsverbanden en charitatieve partnerschappen, ja extreem belangrijk. Alleen moet het niet zijn aan het gemeente-infuus hangen, dat moet de eerste doelstelling zijn.”

4.3.3 Multifunctioneel

De geïnterviewde raadsleden geven allen aan dat met name de accommodaties van de sportverenigingen veel efficiënter ingezet moeten worden. Deze staan namelijk overdag over het algemeen allemaal leeg. De raadsleden zien hier veel mogelijkheden in relatie tot samenwerkingsverbanden met andere organisaties. Dit kunnen andere sportverenigingen zijn maar ook kunstverenigingen, cultuurverenigingen, zorginstellingen onderwijsinstellingen of kinderdagverblijven. Hierin komt ook de functie van het clubhuis als buurthuis terug. De geïnterviewde raadsleden verwachten hierin ook veel creativiteit van de sportverenigingen zelf.

“Een multifunctionele vereniging waar niet alleen maar sport beoefent wordt. Wil je breder zijn dan alleen maar hockey, wil je breder zijn dan alleen handbal dan zou dat een extra stimulans moeten zijn om zo'n vereniging te steunen.”

4.3.4 Professionaliteit Vrijwilligers & Kader

De meerderheid van de geïnterviewde raadsleden leggen de relatie tussen de facetten Duurzame Levensvatbaarheid, Gezonde & Moderne organisatie, Professionaliteit Vrijwilligers & Kader en Borging & Beleid. In het interview geven de raadsleden aan dat er binnen de sportvereniging een professioneel kader nodig is dat werkt volgens een heldere toekomstvisie wat geborgd wordt door middel van een beleidsplan. Dit leidt tot een gezonde en moderne organisatie. Met betrekking tot professionaliteit Vrijwilligers & Kader wordt aangegeven dat verdere professionalisering bij de sportverenigingen noodzakelijk is. Met name wanneer sportsubsidies vervallen en sportverenigingen steeds meer op vrijwilligers zijn aangewezen. Hierbij wordt steevast gewezen op de Bestuursacademie. Vooral de professionaliteit onder bestuurders is erg belangrijk volgens een klein deel van de geïnterviewde raadsleden.

“Ik wil niet zeggen dat het onprofessioneel is, maar het beter voor elkaar krijgen, hoe maak ik mijn exploitatie, hoe maak ik het in de toekomst...”

4.3.5 Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs

Dat leden van een sportvereniging bij de sportvereniging normen en waarden leren en bijbrengen is voor alle geïnterviewde raadsleden belangrijk. Zij zien de sportvereniging als de plaats waar het juiste voorbeeld gegeven moet worden. Hier wijst men elkaar op afwijkend gedrag, er vindt zo sociale controle plaats. Voor specifieke activiteiten als alcohol en drugs zien de geïnterviewde raadsleden deze rol voor de sportvereniging lastiger weggelegd wanneer een professional ontbreekt. Wel kan er volgens de geïnterviewde raadsleden rekening gehouden worden met het alcohol- en drugsbeleid binnen de vereniging.

“Toerusting, de opvoeding, de begeleiding van jeugdigen binnen de buurt en wijk, hoe kunnen we daar een vorm voor vinden dat we dat kunnen optimaliseren met zijn allen.”

4.4 Maatschappelijke activiteiten volgens de sportvereniging

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen van sportverenigingen over het type activiteiten die ingezet kunnen worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?*

Sportverenigingen hebben uiteenlopende meningen over de mogelijkheden van de organisatie van activiteiten binnen of buiten de eigen sport. Deze diverse kijk wordt getypeerd door het hebben van een eigen accommodatie of niet en de beschikbaarheid over voldoende vrijwilligers.

Sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of veel vrijwilligers zien meer mogelijkheden tot de organisatie van activiteiten buiten de eigen sport en buiten de sport in het algemeen.

Sportverenigingen zonder een eigen accommodatie en/of weinig vrijwilligers zien weinig mogelijkheden. Deze sportverenigingen zien enkel mogelijkheden door het aanbieden van andere takken van sport.

“We zoeken naar mogelijkheden om onze accommodatie beter in te zetten. Hier zijn wel vrijwilligers voor nodig.”

“Het is lastig om echt nieuwe dingen aan te boren. Dat hebben we geprobeerd met Zumba, streetdance, aerobics alleen we kunnen niemand vinden die de lessen geeft.”

“Voor extra activiteiten hebben we vrijwilligers nodig en daar strand het vaak op. Het is toch wel heel moeilijk tegenwoordig.”

Het merendeel van de geïnterviewde sportverenigingen zien vooral activiteiten weggelegd in combinatie met scholen of op scholen. Dit is het beschikbaar stellen van de accommodatie en het geven van clinics.

“Behalve het spelletje hebben we heel veel extra activiteiten. Stellen scholen in de gelegenheid om hun sport te bedrijven, hebben het schoolvoetbal van Apeldoorn, het beschikbaar stellen van de accommodatie aan anderen. AV Veluwe heeft geen eigen accommodatie en die hebben bij ons

onderdak gevonden. Buitenschoolse opvang drie dagen in de week plus de vakanties.”

Met betrekking tot de geïnterviewde sportverenigingen met een eigen accommodatie zien zij een grotere rol weggelegd met betrekking tot de activiteiten die bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp dan de geïnterviewde sportverenigingen zonder een eigen accommodatie.

“Veel meer aan een wijkfunctie kunnen doen. Hoe kunnen we het complex zo breed mogelijk benutten.”

“Eigenlijk niet meer dan de gegeven lessen. We hebben geen eigen accommodatie en dat vinden wij wel een gemis maar daar hebben we gewoon de centen niet voor. We zijn verplicht om te huren en die tijden gewoon te betalen. Wat dat betreft zijn we best wel beperkt.”

De sportverenigingen met een stadsfunctie en/of gemeentebrede functie zien over het algemeen een kleine rol weggelegd voor extra activiteiten in de buurt of wijk. De sportverenigingen met een eigen accommodatie en een wijkfunctie zien deze rol veel nadrukkelijker. Dat geldt ook voor de geïnterviewde sportverenigingen met een dorpsfunctie.

“Omdat we niet echt gericht zijn op een wijk maar een hele regio. Daarom is het lastig om heel specifiek in een wijk bezig te zijn.”

Echter twee sportverenigingen behorende tot deze categorie stellen dat zij de leden uit de gemeentebrede functie halen maar dat ze wel degelijk een bijdrage kunnen leveren in de wijk waar zij gelegen zijn. Dit heeft vooral te maken met de ligging van de sportvereniging op een gunstige locatie in een wijk in Apeldoorn.

De kernbegrippen van Platform MVV zijn ook aan de sportverenigingen voorgelegd. De sportverenigingen zien de volgende wisselwerking tussen sportvereniging en de kernbegrippen die door de geïnterviewde raadsleden als belangrijkste zijn aangewezen. De overige kernbegrippen zijn uitgewerkt in de bijlage (bijlagenboek, bijlage 15).

4.4.1 Buurt & Maatschappij

Sportverenigingen ervaren in verschillende mate betrokkenheid met de buurt of wijk waarin zij gelegen zijn. Dit is sterk afhankelijk van de locatie van de vereniging en/of de vereniging een buurt-, wijk- of stadsfunctie heeft. Alle sportverenigingen geven wel aan dat zij alleen door het uitvoeren van hun kerntaak wel een positie innemen in de maatschappij. Activiteiten die het meest worden genoemd om de binding met de buurt te vergroten zijn:

1. De accommodatie kan fungeren als dorps- of buurthuis;
2. Buurtbewoners uitnodigen bij activiteiten zoals kampioenschappen;
3. Het houden van een buurttoernooi;
4. Zorg dragen voor een veilige omgeving.

“Zorgen dat het veilig, goed verlicht is, verkeersmaatregelen getroffen worden.”

“Het heeft een hele belangrijke maatschappelijke dorpsfunctie.”

“We zijn niet gebonden aan een buurt. Als vereniging staan we wel in de maatschappij.”

4.4.2 Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) partnerschappen

Alle sportverenigingen hebben samenwerkingsverbanden met sportgerelateerde organisaties, zoals sportbonden, sportraad Apeldoorn, het verenigingsbureau en evenementen. Enkele sportverenigingen geven aan dat zij op basis van hun locatie in een samenwerkingsverband zitten met de omliggende sportverenigingen en betrokkenen. Eén geïnterviewde vereniging heeft een samenwerking met een andere geïnterviewde vereniging.

“Met andere clubs. Alle voetbalclubs zijn gevestigd in een federatie. Wij organiseren die bijeenkomsten voor het orderbos overleg. We doen op allerlei gebied mee aan sociaal maatschappelijke dingen die moeten gebeuren.”

“De stichting atletiekstad Apeldoorn, Midwinter marathon daar werken we veel mee samen. Er is ook een start gemaakt om samenwerking aan te gaan met verenigingen in Zutphen en Deventer, de stedendriehoek. We werken samen in het orderbos, de BBO.”

“Wij werken intensief samen met de Adelaar. De jeugd traint met elkaar op het gebied van duurconditie, techniektraining en dat combineert met elkaar. Met betrekking tot de toertochten hebben we een afspraak met Landal Greenparks dat we bij hen gratis twee bungalows ter beschikking hebben.”

4.4.3 Multifunctioneel

De geïnterviewde sportverenigingen vinden zichzelf elk op een bepaalde wijze multifunctioneel. Multifunctioneel in het aantal sporten dat een vereniging aanbiedt of multifunctioneel in het aantal wedstrijden of evenementen dat wordt georganiseerd. Sportverenigingen met een eigen accommodatie vinden zichzelf ook multifunctioneel wanneer de accommodatie ook voor andere doeleinden wordt gebruikt dan alleen de sport. Ook ervaren verenigingen zichzelf multifunctioneel wanneer zij diverse samenwerkingsverbanden met andere partijen als bijvoorbeeld scholen hebben.

“Wij zijn multifunctioneel door de diverse sporten die wij aanbieden.”

“Als je grote evenementen organiseert dan lijkt met dat duidelijk.”

“We houden hier wedstrijden, internationale meetings, overleg met bondsbesturen, het wordt gebruikt als lescentrum. We proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van die ruimte.”

4.4.4 Professionaliteit, Vrijwilligers & kader

Alle geïnterviewde sportverenigingen geven te kennen dat zij aan de professionaliteit van het technische kader niets hoeven te doen. Zij hebben allemaal gecertificeerde vrijwilligers op dat gebied. Enkele sportverenigingen geven echter wel aan dat het verkrijgen van vrijwilligers moeilijkheden met zich meebrengt maar dat het heel sportgebonden is. De geïnterviewde sportverenigingen zonder eigen accommodatie vinden het moeilijker om vrijwilligers te krijgen, evenals de sportverenigingen die een individuele sport uitoefenen. De geïnterviewde sportverenigingen geven aan dat de vrijwilligers cursussen kunnen volgen om de taken naar behoren uit te kunnen voeren.

4.4.5 Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol & Drugs

Alle geïnterviewde sportverenigingen hebben normen en waarden hoog in het vaandel staan en zijn daar actief mee bezig. Zo heeft een sportvereniging waarden opgesteld waaraan de leden zich moeten houden. Ook heeft een sportvereniging in samenwerking met de bond criteria opgesteld. Andere sportverenigingen geven aan dat de gedragscodes vanuit de sport dienen als de algemene normen en waarden. De meerderheid van de sportverenigingen geven aan dat zij op het gebied van sportiviteit en respect een beleid hebben. Een groot deel van de sportverenigingen zeggen dat sportiviteit en respect vanzelfsprekend is en dat zij personen daar op aanspreken wanneer dit niet het geval is. Een klein deel hebben omtrent sportiviteit en respect één of meer convenanten voor getekend. Eén sportvereniging heeft een specifieke activiteit gericht op sportiviteit en respect.

“Ik vind dat heel belangrijk. We zijn bezig met een project positief coachen. Dat is voor de leden en ouders.”

Drugs is bij alle geïnterviewde sportverenigingen uit den boze. Bij een klein deel is alcohol ook niet toegestaan. Andere sportverenigingen zeggen dat zij geen actief beleid omtrent alcohol en drugs hebben omdat zij geen eigen accommodatie hebben. Wel geven zij aan dat drugs bij de vereniging niet getolereerd wordt en dat je 16 jaar moet zijn om alcohol te mogen nuttigen. Er zijn ook sportverenigingen die een beleid hanteren dat wanneer er kinderen aanwezig zijn er niet geschonken wordt of dat er alleen in de avond alcoholische dranken genuttigd kunnen worden.

4.5 Rol van Gemeente Apeldoorn volgens de gemeenteraad

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen binnen de gemeenteraad over de wijze waarop sportverenigingen gestimuleerd/gesubsidieerd moeten worden en de rol die Gemeente Apeldoorn hier in moet spelen?*

4.5.1 Accommodatie

Uit het interview blijkt dat de raadsleden een uiteenlopend beeld hebben over hoe een sportvereniging zonder eigen accommodatie bij zou kunnen dragen aan de sociale structuur. Zo wordt er gezegd dat de sportvereniging zonder eigen accommodatie hier moeilijk een rol in kan vervullen en er zijn raadsleden die hier geen idee over hebben.

“De invloed van zo’n vereniging is veel minder omdat ze huurder zijn. je krijgt meer schijven, de

gemeente, de verhuurder, ACCRES, de vereniging, dat moet allemaal afgestemd worden. Dus de invulling van dat maatschappelijke bij zo'n sportvereniging zonder accommodatie wordt lastiger."

Het meest genoemde antwoord is dat sportverenigingen zonder eigen accommodatie samenwerking kunnen zoeken met andere sportverenigingen met of zonder accommodatie om zo samen sterk te staan en een maatschappelijke rol te vervullen.

"Het is belangrijk dat je het samen doet. Als je dat niet doet dan loop je het risico dat de sterke partijen overeind kunnen blijven en de zwakke niet meer. Dan realiseer je ook dat juist het specifieke en het goede wat zo'n zwemvereniging heeft zonder een eigen accommodatie toch nog zijn kansen heeft ten aanzien van het maatschappelijke."

Aan de andere kant is het volgens een klein deel van de geïnterviewden geen probleem dat sportverenigingen niet beschikken over een eigen accommodatie met betrekking tot hun rol in de maatschappij.

"De activiteiten die ze buiten een clubhuis om kunnen ondernemen. Opruimen dat is niet aan een specifieke locatie gebonden, ouderen helpen ook niet."

Sportraad Apeldoorn waar ook een interview mee is gehouden heeft ook een eigen visie op deze kwestie. Volgens de Sportraad zouden in verloop van tijd verschillende taken van verhuurder naar huurder kunnen verschuiven om zo de huurprijs te kunnen minderen.

"Op termijn meer verantwoordelijkheden naar die verenigingen toe waardoor je toch tot een acceptabele huurprijs kan komen zodat de verenigingen daar toch gebruik van kunnen blijven maken."

4.5.2 Vitaliteit Sportvereniging

Op de vraag of de gemeente het bijdragen aan de sociale structuur moet stimuleren bij alleen vitale of ook bij minder vitale sportverenigingen zijn er een aantal punten die naar voren komen. Ten eerste is er een duidelijk beeld over het feit dat sportverenigingen zichzelf in stand moeten houden. Wanneer minder vitale sportverenigingen geen initiatief nemen om zichzelf in stand te houden of geen bestaansrecht meer hebben dan heeft een meerderheid van de geïnterviewde raadsleden geen bezwaar wanneer deze sportverenigingen zouden verdwijnen. Het liefst zien zij samenwerkingsverbanden met andere sportverenigingen ontstaan of dat zij fuseren. Daarnaast kunnen vitale en minder vitale sportverenigingen zelf kiezen of zij willen bijdragen aan de sociale structuur. Vitale en minder vitale sportverenigingen moet vanuit de gemeente dezelfde mogelijkheden worden geboden om activiteiten te ontplooiën met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur. Een genoemde variant van één raadslid is om vanuit de gemeente een kader te stellen met betrekking tot de sportinfrastructuur en hier alles aan af te meten. Dit betekent dat je niet kijkt naar specifiek één sportvereniging, het niet of wel in stand houden ervan, maar naar het effect op de sportinfrastructuur van Apeldoorn vanuit het opgestelde kader.

“Er moet uit worden gegaan van sportclusters. Waar moet de sportinfrastructuur op orde zijn. Ik vind niet dat je persé sterke verenigingen of persé zwakke verenigingen overeind moet houden. Dat kan ook niet, als je zegt dat in het begin het overeind houden van sportverenigingen niet de taak is van de gemeente dan moet je dus ook niet zeggen van de één wel en de andere niet. Dat heb ik ook al een aantal keren in de raad uitgesproken en mijn vaste overtuiging is dat je de sportinfrastructuur overeind moet houden. Daar moet je dus alles tegen af hangen. Niet de vereniging is het vertrekpunt maar de sportinfrastructuur.”

“Op het moment dat je bezig bent met een bredere doelgroep dan je eigen leden dan denk ik dat er vanzelf aanwas komt, dat je vanzelf sterker wordt. Op het moment dat de sportvereniging niet zonder subsidie kan overleven moet die zich echt afvragen wat zijn bestaansrecht is op termijn.”

“Ik denk dat het van onderuit moet komen. Wij moeten niet zeggen van jullie zijn zwak dus gaan jullie maar samen. Het zijn sportverenigingen, voor iedereen hetzelfde. Hoe je het verder organiseert moet je zelf weten.”

“Ik wil het initiatief toch wel bij de verenigingen neerleggen. Als wij zeggen, we vinden het geen kerntaak meer, dan moeten we het ook geen kerntaak vinden om die verenigingen te activeren en stimuleren om die subsidie weer terug te verdienen. Dat is toch de omgekeerde wereld.”

“Je moet gaan kijken waarom een vereniging zwak is. Als dat structureel komt omdat daar geen behoefte is, dan moet je hem laten vallen maar als er potentie in zit dan moet je gaan kijken waarom het niet goed gaat.”

4.5.3 Doelgroepen

Volgens de geïnterviewde raadsleden moet er geen doelgroepenbeleid gehanteerd worden. Sportverenigingen moeten zelf kunnen kiezen welke activiteiten zij uitvoeren voor welke doelgroep en hoe zij daar invulling aan willen geven.

“Je moet gewoon alle maatschappelijke geledingen aan kunnen spreken, daar moet geen onderscheid in zijn”

4.5.4 Stadsdeelaanpak

Alle geïnterviewde raadsleden zien een duidelijke rol weggelegd voor het wijkconcept oftewel de stadsdeelaanpak. Er moet gebruik worden gemaakt van de middelen in het stadsdeel. Een variant hierop is het creëren van sportclusters in de stadsdelen. Over de stad een aantal sportclusters verdeeld en dat die door de gemeente overeind gehouden worden.

“Met de stadsdeelaanpak krijg je meer lokale kennis, lokale inzicht en in die stadsdeelaanpak kun je meer inzoomen wat in dat deel speelt en vanuit dat gemeentehuis hier de hele stad aansturen. Vandaar dat ik daar een voorstander ben van de stadsdeelaanpak.”

“De stadsdeelaanpak. Dat is ook het wijkconcept. Wij zijn er van overtuigd dat het meer kwaliteit, bereik, ontschotten en verbinden oplevert. Ik denk dat het gewoon de manier van werken is voor de toekomst.”

“Dat moet je per stadsdeel aanpakken. Maar het is wel eens goed om na te denken als je naar Apeldoorn in zijn geheel kijkt waar zitten de sportclusters, waar zitten de problemen. Dan heb je dus over de stad verdeeld een aantal sportclusters en ik vind dat je die sportclusters overeind moet houden. Daar moet je dus ook het lef hebben om tegen anderen te zeggen, sorry daar dus niet.”

4.5.5 Rol gemeente Apeldoorn

Uit de interviews blijkt unaniem dat de raadsleden willen dat gemeente Apeldoorn zich nadrukkelijk alleen met de regie bezighoudt. Dit betekent dat de gemeente kaders opstelt waarbinnen de sportverenigingen hun eigen ideeën kunnen realiseren. Hier wil de meerderheid van de geïnterviewde raadsleden echter wel dat de gemeente Apeldoorn inzicht in dit proces blijft houden. Een voorstel is om hier de stadsdeelmanager voor in te zetten.

“Dat komt voor een deel tot uiting door die stadsdeelmanager en de aanpak die daar ligt. Dat is de gemeentelijke spin in het web, die stadsdeelmanager. Die moet in die wijk zijn oog en oren spitsen en die weet waar het zit.”

De ambtenaren met betrekking tot sport op het gemeentehuis zouden zich hier ook een rol in kunnen spelen.

“Die zouden niet alleen contacten met die verenigingen onderhouden maar nadrukkelijk ook met die stadsdeelmanagers, dorps- en wijkraden bijvoorbeeld om te kijken hoe die maatschappelijke activiteiten bij sportverenigingen geactiveerd kunnen worden.”

Van de sportverenigingen wordt verwacht dat zij duidelijke plannen indienen waarover de gemeente kan oordelen of dit van waarde is voor de sociale structuur. Deze plannen moeten meetbaar zijn. Er zouden van te voren duidelijke afspraken gemaakt moeten worden en dat vervolgens een subsidieverstrekking wordt verleend door het plan dat een sportvereniging indient bij de gemeente. Tevens moet er kunnen worden aangetoond waar dit in heeft geresulteerd en wat zij daar voor gedaan hebben.

“Wat mag het kosten, hoe lang mag het duren en wat is het effect. Dat betekent dat wij wel nadrukkelijke resultaat willen zien. Pootjes in de klei, waar gebeurt het en waar breekt de pleuris uit.”

Een genoemde variant is dat de gemeente beleidskaders vaststelt maar het initiatief tot een bijdrage aan de sociale structuur moet uit de sportverenigingen zelf komen.

“We moeten onze ogen niet dicht timmeren en moeten lucht en ruimte geven. De hoofdlijnen sturen, anders geef je andere mensen geen ruimte en mogelijkheden.”

Eén raadslid geeft aan dat de gemeente vooraf heel duidelijk een visie bespreekt met de actoren. Vervolgens daarop een beleidskader te schetsen en de actoren daarin de ruimte geeft. Daar rolt een document uit waar er draagvlak onder de verenigingen voor is en dat dient te worden gestuurd en gefaciliteerd vanuit de gemeente. Het is de taak aan een nieuw te vormen sportloket om dit uit te voeren met betrekking tot de 'fit' in buurt, wijk of dorp.

4.5.6 Subsidievorm

De geïnterviewde raadsleden willen een subsidie beschikbaar stellen voor de bijdrage van maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen. De basissubsidie, waarvoor dus geen resultaat hoeft worden aangetoond, moet volgens het merendeel nadrukkelijk worden afgeschaft. Een projectsubsidie is volgens de meerderheid van de geïnterviewde raadsleden de beste wijze. De sportverenigingen dienen hiervoor een projectplan of maken afspraken waar de gemeente een bedrag aan kan hangen. Het projectplan moet dus meetbare gegevens bevatten. Voldoen de resultaten van het project niet dan wordt de subsidie teruggevorderd.

“Op basis daarvan zou je moeten toetsen. Is het eenmalig, wat levert het op, welke waarde, sociale waarde, maatschappelijke waarde levert dat op. Op basis daarvan verleen je subsidie.”

“Er moet een soort criteriumlijstje komen, scores wanneer het goed is en wanneer niet goed. Wanneer loont het maatschappelijk, heeft het maatschappelijk rendement, sportief rendement en hoe ga je daar dan mee om. Wat kan er wel en wat kan er niet.”

4.6 Rol van Gemeente Apeldoorn volgens de sportvereniging

Antwoord op de empirische deelvraag: *Wat zijn de opvattingen van sportverenigingen over de rol die van Gemeente Apeldoorn wordt verwacht met betrekking tot de bijdrage aan sociale structuur door sportverenigingen?*

4.6.1 Rol gemeente Apeldoorn

Met betrekking tot de bijdrage aan de sociale structuur door sportverenigingen hebben niet alle sportverenigingen een duidelijk beeld over de rol die de gemeente hier in zou kunnen spelen. Een aantal geïnterviewde sportverenigingen beperken hun antwoord tot de rol van de gemeente Apeldoorn in het algemeen.

“Dat Apeldoorn trots zou moeten zijn op de clubs die er in de gemeente Apeldoorn functioneren en waar dat enigszins mogelijk is ook ondersteunen.”

“Dat ze daar een bijdrage in hebben en het subsidiëren van de laagbesteden.”

Een groot deel van de geïnterviewde sportverenigingen hebben meer verwachtingen van de rol van gemeente Apeldoorn met betrekking tot hun bijdrage aan de sociale structuur. Deze verenigingen verwachten dat de gemeente sportverenigingen stimuleert en ondersteunt in de bijdrage aan de

sociale structuur. De gemeente moet kaders stellen waarin verwachtingen worden uitgesproken, doelen worden gesteld en middelen worden aangereikt.

“Ik verwacht van hen een stimulerende en ondersteunende houding.”

“Duidelijk beleid, Ik verwacht dat zij kaders gaan stellen, waar moeten we aan gaan voldoen maar ook de norm voor subsidiering.”

“Doelgroepen aandragen want de gemeente heeft dat veel beter in beeld dan wijzelf.”

“Wat voor een faciliteiten stel je ter beschikking, wat zou je kunnen doen. Welk kader moet je binnen blijven om te kunnen opereren.”

4.6.2 Subsidievorm

Op de vraag of de sportverenigingen gebruik zouden maken van een subsidieregeling voor de bijdrage aan de sociale structuur antwoorden zij bevestigend op een enkele uitzondering daargelaten. Deze uitzondering ziet geen enkele mogelijkheid om aanspraak te maken op een dergelijke subsidieregeling en vindt een dergelijke regeling daarom ook onjuist. Een andere sportvereniging vindt het niet juist dat geld een aansporing tot maatschappelijke activiteit zou moeten zijn, wanneer de het initiatief vanuit de sportvereniging komt en dat wordt beloond zou die vereniging daar wel gebruik van maken.

“Als het mogelijk is dan zijn wij daar altijd bereid toe.”

“Wij kunnen er geen gebruik van maken. Ik zou het onjuist vinden want dan ga je die subsidie aan een heel beperkt aantal verenigingen geven die een wijkfunctie hebben.”

“Ik vind de financiële trigger om sportverenigingen te bewegen tot maatschappelijke betrokkenheid niet goed. Als dat van nature zo ontwikkeld en je krijgt daar onkostenvergoeding voor, dan vind ik dat hartstikke goed.”

5. Conclusie

In het hoofdstuk Resultaten zijn de antwoorden op de vragen in het interview met raadsleden en sportverenigingen weergegeven. In dit hoofdstuk worden hier conclusies uit getrokken. Deze conclusies worden gedaan aan de hand van de analytische deelvraag: Hoe verhouden de opvattingen van de gemeenteraad en sportverenigingen zich tegenover elkaar met betrekking tot het leveren van een bijdrage aan de sociale structuur in buurten/wijken in Gemeente Apeldoorn?

Om antwoord te kunnen geven op de empirische vraagstelling worden de empirische deelvragen met betrekking tot de opvattingen van de gemeenteraad tegenover de empirische deelvragen met betrekking tot de opvattingen van de sportverenigingen gesteld.

5.1 Bijdragen aan de sociale structuur

Conclusie over de empirische deelvraag: *“Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen?”* tegenover de empirische deelvraag: *“Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over het bijdragen aan de sociale structuur?”*.

Uit de interviews met de raadsleden blijkt dat de huidige manier van subsidie verstrekken, waarbij de subsidie niet direct te relateren is aan specifieke activiteiten van sportverenigingen, achterhaald is. Het principe ‘voor wat hoort wat’ is het algemene gedachtegoed dat de raadsleden uitdragen. Uit de interviews met de sportverenigingen blijkt dat er begrip voor het besluit is dat een subsidie niet zomaar verstrekt kan worden maar dat er bepaalde eisen voor worden opgesteld.

In de kerntakendiscussie heeft de gemeenteraad de term ‘maatschappelijk verenigen’ aangehaald. Uit het interview is gebleken dat zij hieronder de betrokkenheid van sportverenigingen bij de buurt waarin ze gevestigd zijn verstaan. Uit de interviews met de sportverenigingen is gebleken dat sportverenigingen met een wijkgebonden functie deze rol prima kunnen vervullen en zij zien geen obstakel tot het bijdragen aan de sociale structuur in buurt, wijk of dorp. De geïnterviewde sportverenigingen waarbij de leden veelal uit de gehele stad, gemeente of regio komen hebben meer moeite als zij specifiek de binding met een buurt of wijk moeten zoeken. Dit komt door de locatie die niet direct in een buurt gelegen is en/of de geringe binding met de wijk of buurt.

5.1.1 Waardering en betrokkenheid bij de buurt

Waardering en betrokkenheid en buurtontwikkeling in een buurt of wijk wat tot uiting komt in waardering en betrokkenheid bij de buurt vinden de gemeenteraadsleden erg belangrijk. Sportverenigingen ervaren deze betrokkenheid bij de buurt als sterk afhankelijk van de locatie waar de sportvereniging gevestigd is en het al dan niet hebben van een eigen accommodatie. Veel sportverenigingen zijn perifeer gevestigd en bevinden zich daardoor niet direct in een buurt of wijk. Ook niet alle sportverenigingen hebben een eigen accommodatie waar bewoners van de buurt of wijk

elkaar kunnen ontmoeten. De sportverenigingen vinden het dus lastig om bij te kunnen dragen aan de waardering en betrokkenheid bij de buurt zoals de gemeenteraad dat wil.

5.1.2 Sociaal-maatschappelijke participatie

Voor de gemeenteraadsleden is de sportvereniging de plaats voor sociaal-maatschappelijke participatie. De factoren zijn geluk, sociale contacten, sportbeoefening, vrijwilligerswerk en interculturele contacten. Jongeren leren meedoen in de maatschappij en zich in kunnen zetten door middel van vrijwilligerswerk. De sportverenigingen bevestigen de factoren onder sociaal-maatschappelijke participatie om een grote rol in te spelen. Sportverenigingen zijn van mening dat zij door de organisatie van de eigen sport al bijdragen aan de wensen van de gemeenteraad met betrekking tot sociaal-maatschappelijke participatie. De indicator sociale overlast in de woonomgeving onder waardering sociale woonomgeving valt hiermee samen. Door mee te doen bij een sportvereniging veroorzaken jongeren geen overlast op straat en wordt de onderlinge betrokkenheid in buurt, wijk of dorp groter.

5.2 Maatschappelijke activiteiten

Conclusie over de empirische deelvraag: "Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over het type sportverenigingen en het type activiteiten dat ingezet moet worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?" tegenover de empirische deelvraag: "Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over het type activiteiten die ingezet kunnen worden ten behoeve van een bijdrage aan de sociale structuur?"

Met betrekking tot het organiseren van maatschappelijke activiteiten binnen en / of buiten de eigen sport van sportverenigingen is uit de interviews met de raadsleden gebleken dat het zowel binnen als buiten de eigen sport kan plaatsvinden. De keuze van de activiteiten moeten bij de sportverenigingen liggen. Uit de interviews met de sportverenigingen blijkt dat zij echter een diverse kijk over de mogelijkheden van activiteiten binnen of buiten de eigen sport hebben. Factoren die hierin meespelen zijn onder andere het hebben van een eigen accommodatie en de beschikbaarheid over voldoende vrijwilligers. Sportverenigingen die enerzijds geen accommodatie en / of geen voldoende vrijwilligers tot hun beschikking hebben zien weinig mogelijkheden tot het organiseren van activiteiten buiten de eigen sport. Enkel de mogelijkheid tot het organiseren van andere takken van sport of extra activiteiten omtrent de eigen sport. De raadsleden hebben in de interviews aangegeven dat zij mogelijkheden zien voor zowel activiteiten binnen als buiten de eigen sport. Dat wil niet zeggen dat de sportverenigingen daar ook daadwerkelijk op in kunnen spelen. Er wordt vanuit het kader van de gemeenteraad deze mogelijkheden echter wel geboden. Hierin verwachten de geïnterviewde raadsleden wel creativiteit van de sportverenigingen.

5.2.1 Buurt en maatschappij

De geïnterviewde raadsleden willen dat de sportvereniging de rol van het huidige buurthuis overneemt. De sportvereniging moet zo een ontmoetingsplaats worden waar inwoners van de buurt

elkaar kunnen vinden. Sportverenigingen met een eigen accommodatie zien dit wel als een mogelijkheid. Dit is echter ook afhankelijk van de locatie van de sportvereniging. Sportverenigingen zien meer mogelijkheden om de buurt te betrekken door bijvoorbeeld het houden van een buurttoernooi en het betrekken van de buurtbewoners bij andere activiteiten.

5.2.2 Multifunctioneel

Met betrekking tot de accommodatie willen de geïnterviewde raadsleden dat deze efficiënter, multifunctioneel ingezet worden. Hier hoeft niet alleen een sport beoefent te worden. De sportverenigingen met een eigen accommodatie geven aan dat zij daar ook mogelijkheden in zien. Hier zijn echter wel meer vrijwilligers voor nodig. De gemeenteraadsleden verwachten creativiteit van de sportverenigingen bij het multifunctioneel inzetten van de accommodaties. De sportverenigingen geven aan al in een zekere mate multifunctioneel te zijn door het aanbieden van verschillende sporten en het organiseren van diverse evenementen. De sportverenigingen zijn over het algemeen echter nog niet multifunctioneel zoals de raadsleden dat in willen zetten, namelijk door samenwerkingsverbanden met andere organisaties.

5.2.3 Professionaliteit vrijwilligers en kader

Volgens de geïnterviewde raadsleden is een professioneel kader erg belangrijk. De sportverenigingen geven aan dat de vrijwilligers die zij hebben professioneel zijn en taken naar behoren uitvoeren. Het vinden van vrijwilligers wordt door sommige sportverenigingen wel als lastig ervaren. Met het oog op een gezonde en moderne organisaties zouden de sportverenigingen zich wel meer bezig moeten houden met de professionalisering van het bestuur van de sportverenigingen.

5.2.4 Integratie van normen en waarden

Voor zowel de geïnterviewde raadsleden als de geïnterviewde sportverenigingen is de integratie van normen en waarden erg belangrijk maar ook vanzelfsprekend binnen de sportvereniging. Door middel van sport moet de leden een voorbeeldfunctie worden gegeven.

5.2.5 Samenwerkingsverbanden

De meeste sportverenigingen hebben al enkele samenwerkingsverbanden met andere sportverenigingen of sportgerelateerde organisaties. De geïnterviewde raadsleden zien dit echter graag een stapje verder gaan zodat de sportverenigingen versterken en zelfstandig kunnen bestaan. Er wordt door deze raadsleden niets uitgesloten wat samenwerkingsverbanden betreft, zij doen een beroep op de creativiteit van de sportverenigingen. Het draait hier volgens de raadsleden vooral om samenwerkingsverbanden met organisaties in de buurt. Hier ligt daarom een uitdaging voor de sportverenigingen.

5.3 Rol gemeente Apeldoorn

Conclusie over de empirische deelvraag: *“Wat zijn de opvattingen van de gemeenteraad over de wijze waarop sportverenigingen gestimuleerd/gesubsidieerd moeten worden en de rol die Gemeente*

Apeldoorn hier in moet spelen?” tegenover de empirische deelvraag: “Wat zijn de opvattingen van de sportverenigingen over de rol die van Gemeente Apeldoorn wordt verwacht met betrekking tot de bijdrage aan sociale structuur door sportverenigingen?”.

5.3.1 Accommodatie

Uit de interviews met de raadsleden blijkt tevens dat er een uiteenlopend beeld is over hoe een sportvereniging zonder een eigen accommodatie bij zou kunnen dragen aan de sociale structuur. Het voornaamste punt dat wordt aangedragen is dat de sportverenigingen zonder eigen accommodatie de samenwerking aan zou moeten gaan met andere sportverenigingen met of zonder accommodatie om samen sterk te staan en een maatschappelijke rol te kunnen vervullen. Bovendien zouden de sportverenigingen zonder eigen accommodatie specifieke taken in de wijk kunnen vervullen die niet gebonden zijn aan een clubgebouw. Uit de interviews met de sportverenigingen is gebleken dat de rol van een sportvereniging zonder eigen accommodatie meerdere obstakels heeft dan de raadsleden hebben aangegeven. Zij stellen dat zij gebonden zijn aan het aantal uren dat zij de accommodatie kunnen huren en hebben minder binding met de leden waardoor zij het moeilijker vinden om vrijwilligers te vinden om maatschappelijke activiteiten te kunnen organiseren.

5.3.2 Vitaliteit van de sportvereniging

Uit de interviews met de raadsleden over hun visie op vitale en minder vitale sportverenigingen blijkt dat sportverenigingen zichzelf in stand moeten houden en daar ook naar moeten handelen. Kijken naar fusering en samenwerkingsverbanden worden gezien als de middelen wanneer een sportvereniging geen bestaansrecht meer heeft. De keuze om bij te dragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp moet bij de sportverenigingen zelf liggen en vanuit de gemeente moeten dezelfde mogelijkheden geboden worden om zulke activiteiten te kunnen ontplooiën.

5.3.3 Doelgroepenbeleid

Uit de interviews met de raadsleden blijkt dat er geen specifiek doelgroepenbeleid gehanteerd moet worden. Ook hier geldt hetzelfde, namelijk dat sportverenigingen vrij gelaten moeten worden om een doelgroep te kiezen waar zij activiteiten voor willen organiseren. Dit vergroot de mogelijkheden van de sportverenigingen om bij te dragen aan de sociale structuur in de wijk, buurt of dorp. Uit het interview met een sportvereniging blijkt dat de gemeente vanuit hun kennis een suggestie aan een sportvereniging kan doen met betrekking tot het aanspreken van een specifieke doelgroep. Zij stellen dat de gemeente daar een beter beeld over heeft dan de sportvereniging zelf.

5.3.4 Stadsdeelaanpak

De geïnterviewde raadsleden zien mede een duidelijke rol weggelegd voor het wijkconcept oftewel de stadsdeelaanpak die Gemeente Apeldoorn hanteert. Er moet gebruik worden gemaakt van de middelen en mogelijkheden die het stadsdeel biedt.

5.3.5 Rol gemeente Apeldoorn

Met betrekking tot de rol van gemeente Apeldoorn moet deze zich alleen bezighouden met de regie. Dat blijkt uit de interviews met de raadsleden. Er moet een kader worden opgesteld waarbinnen sportverenigingen hun eigen ideeën kunnen realiseren, maar het moet wel inzichtelijk blijven voor de betrokken partijen. Van sportverenigingen wordt er verwacht dat zij duidelijke plannen indienen waarover de gemeente kan oordelen welke meerwaarde dat biedt aan de sociale structuur. Uit de interviews met de sportverenigingen blijkt dat zij dit eveneens beamen. Het stellen van kaders waarin verwachtingen worden uitgesproken, doelen worden gesteld en de middelen vanuit de gemeente worden aangereikt.

5.3.6 Subsidievorm

Voor het bijdragen aan de sociale structuur wil de gemeenteraad een subsidie beschikbaar stellen. Uit de interviews met de raadsleden blijkt dat zij een projectsubsidie als beste wijze zien en dat door middel van een projectplan vanuit de sportverenigingen deze subsidiering vergeven kan worden op basis van meetbare gegevens. Uit de interviews met de sportverenigingen blijkt dat zij bevestigend antwoorden om gebruik te maken van een subsidieregeling dat gebaseerd is op het bijdragen aan de sociale structuur in buurt, wijk of dorp. Er dient in de subsidiering rekening gehouden te worden met de sportverenigingen die niet specifiek een wijkfunctie hebben. Zij plaatsen wel de kanttekening dat het niet mag leiden tot maatschappelijke activiteiten om zo meer inkomsten te vergaren en dat geld niet de drijfveer mag zijn.

6. Aanbevelingen

Op basis van de conclusies zijn in dit hoofdstuk aanbevelingen gedaan aan de opdrachtgever voor het nieuw te vormen beleid. De drie aanbevelingen met het logo van gemeente Apeldoorn (🌿) zijn de belangrijkste aanbevelingen omdat deze uitgangspunten van het nieuw te vormen beleid weergeven. De tien volgende aanbevelingen zijn hieraan ondergeschikt.

6.1 Bijdrage sociale structuur

Aanbevelingen met betrekking tot de variabele 'bijdrage sociale structuur'.

6.1.1 Gebondenheid in wijk, stad of gemeente

🌿 Een klein aantal sportverenigingen heeft door hun ligging of het ontbreken van een eigen accommodatie een daadwerkelijke relatie met een buurt of wijk. Veel verenigingen hebben echter binding met een stadsdeel, heel Apeldoorn, of de gemeente Apeldoorn. Daarom moeten ook maatschappelijke activiteiten die een grotere reikwijdte hebben dan alleen een buurt of wijk worden gestimuleerd door middel van de nog te ontwikkelen subsidiemethode.

6.1.2 Indicatoren leefbaarheidsenquête gemeente Apeldoorn

Wanneer de gemeente richting wil geven aan het nieuw te vormen beleid door kaders op te stellen voor het verstrekken van subsidies dan kan dat worden gedaan aan de hand van de indicatoren uit de leefbaarheidsenquête. Daarbij kan de focus worden gelegd op de indicatoren uit de leefbaarheidsenquête: Sociale samenhang, Buurtontwikkeling, Sociale contacten, Sportbeoefening, Vrijwilligerswerk en Sociale overlast in de woonomgeving. Deze indicatoren uit de leefbaarheidsenquête zijn door de geïnterviewde raadsleden als belangrijkste aangewezen. Het is aan te raden om deze begrippen aan de hand van de resultaten te specificeren om het kader duidelijk af te bakenen.

6.2 Maatschappelijke activiteit

Aanbevelingen met betrekking tot de variabele 'maatschappelijke activiteit'.

6.2.1 Begrenzing maatschappelijke activiteiten

🌿 In het nieuw te vormen beleid moeten geen grenzen worden gesteld aan de activiteiten die sportverenigingen willen ontplooien. Dit kan zowel binnen als buiten de eigen sport. Als deze activiteiten maar daadwerkelijk bijdragen aan de sociale structuur. Hierbij moet worden meegenomen dat er diverse activiteiten zijn waar een sportvereniging ook een eigenbelang in heeft. Dat wil zeggen dat het de sportvereniging wat oplevert. Een voorbeeld hiervan is de organisatie van een buitenschoolse opvang in de accommodatie van een sportvereniging. Dit moet worden afgewogen bij de subsidiering van maatschappelijke activiteiten. Echter, om een zo groot mogelijk beroep te kunnen doen op de creativiteit die er in sportverenigingen is, kunnen er het beste zo min mogelijk grenzen

aan maatschappelijke activiteiten gesteld worden. Zo voelen sportverenigingen zich vrij om hun eigen activiteiten te ontwikkelen, of dat nou binnen of buiten de eigen sport plaatsvindt, gericht is op autochtonen, allochtonen of gehandicapten of een eenmalige of een structurele activiteit is. De gemeente hoeft er enkel op te letten dat de doelen die zij voor ogen heeft worden nagestreefd.

6.2.2 Kernbegrippen platform MVV

Wanneer de gemeente richting wil geven aan het nieuw te vormen beleid door kaders op te stellen voor het verstrekken van subsidies dan kan dat worden gedaan aan de hand van de kernbegrippen uit het MVV-wiel. Daarbij kan de focus worden gelegd op de kernbegrippen uit het MVV-wiel: Buurt & Maatschappij, Multifunctioneel, Professionaliteit Vrijwilligers & Kader, Samenwerkingsverbanden & (charitatieve) Partnerschappen en Integratie Normen & Waarden, Sportiviteit & Respect, Alcohol en Drugs. Deze kernbegrippen uit het MVV-wiel zijn door de geïnterviewde raadsleden als belangrijkste aangewezen. Het is aan te raden om deze begrippen aan de hand van de resultaten te specificeren om het kader duidelijk af te bakenen.

6.3 Rol gemeente Apeldoorn

Aanbevelingen met betrekking tot de variabele 'rol gemeente Apeldoorn'.

6.3.1 Niet segmenteren

 Het verdient de voorkeur dat er vanuit de gemeente elke sportvereniging dezelfde mogelijkheden geboden kunnen worden. Er moet geen onderscheid worden gemaakt tussen vitale of minder vitale sportverenigingen, kleine of grote verenigingen en dergelijke eigenschappen. De sportvereniging heeft namelijk zijn eigen verantwoordelijkheid voor zijn bestaan. Elke sportvereniging moet ook vrij gelaten worden om maatschappelijke activiteiten te ontplooiën of niet en of dat binnen de eigen sport of buiten de eigen sport gebeurt. Een aanbeveling is om de belangrijkste indicatoren vanuit het MVV-wiel en de leefbaarheidsenquête aan te houden omdat aan de hand van deze indicatoren duidelijk richting kan worden gegeven in het beleid.

6.3.2 Vitaliteit van de sportvereniging

In het licht van het feit dat sportverenigingen vrij zijn om maatschappelijke activiteiten te organiseren hoeft er in principe geen rekening gehouden te worden met sportverenigingen die hiertoe geen kansen zien. Wanneer sportverenigingen zonder mogelijkheden toch graag hun steentje bijdragen kunnen vanuit de gemeente de volgende aanbevelingen worden gedaan.

Wanneer het gaat om een vitale sportvereniging kan deze worden aanbevolen om de samenwerking te zoeken met een sportvereniging die wel in staat is maatschappelijke activiteiten te ontplooiën.

Wanneer het gaat om een minder vitale sportvereniging is het aan te raden dat deze fuseert met een andere vereniging. Sportverenigingen zonder accommodatie kunnen dezelfde aanbevelingen worden gedaan, met hen kan er ook specifiek gezocht worden naar activiteiten die buiten een accommodatie georganiseerd kunnen worden.

6.3.3 Doelgroepenbeleid

Het is aan te bevelen dat er door de gemeente geen doelgroepen aangewezen worden waar de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen op moeten worden gericht. Het verdient de voorkeur dat er geen beperkingen worden gesteld. De gemeente zou wel focusgroepen kunnen vaststellen als sportverenigingen zelf met de vraag komen waar zij aan bij zouden kunnen dragen. Groepen die door de geïnterviewde raadsleden genoemd zijn: minima, jeugd en ouderen.

6.3.4 Rol gemeente Apeldoorn

Wanneer de gemeente maatschappelijke activiteiten gaat belonen is het aan te raden dat er voorwaarden worden opgesteld om in aanmerking te komen voor een subsidie. In deze subsidievoorwaarden worden in ieder geval verwachtingen uitgesproken, doelen gesteld en wordt duidelijk gemaakt welke middelen vanuit de gemeente worden aangereikt. Van sportverenigingen wordt verwacht dat zij aan de hand van dit kader een projectplan opstellen voor betreffende maatschappelijke activiteiten. Deze worden door de gemeente beoordeeld aan de hand van de voorwaarden waarop eventueel een subsidie wordt verstrekt.

6.3.5 Subsidievorm

De meest geschikte subsidievorm om de doelstellingen op het gebied van bijdragen aan de sociale structuur in buurt, wijk of dorp te bereiken, is een projectsubsidie. Een basissubsidie is niet aan te raden omdat sportverenigingen dan meer gelegenheid hebben om op dezelfde voet verder te gaan en er geen controle plaats kan vinden waar het geld naar toe gaat. Wanneer een maatschappelijke activiteit structureel uitgevoerd wordt kan hier wel structureel een subsidie aan worden verstrekt.

Betrokken actoren bij de uitvoering van het beleid

Er zijn een aantal partijen die een rol kunnen spelen bij de begeleiding van het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen. Deze partijen zijn, de stadsdeelmanagers, de Sportraad en de combinatiefunctionarissen. Deze zijn uitgewerkt in aanbeveling negen tien en elf. Hoe deze samen een rol kunnen spelen is uitgewerkt in aanbeveling twaalf.

6.3.6 Stadsdeelaanpak

De stadsdeelaanpak kan een rol spelen in de nieuwe maatregelen. De stadsdeelmanager verbetert de samenwerking en communicatie tussen partners in de wijk en dorpen. Hij is ook de schakel tussen bewoners, dorps- en wijkraden, de in de wijk werkzame instanties en de gemeentelijke organisatie. Deze stadsdeelmanager kan daarom ook fungeren als aanspreekpunt voor de sportverenigingen. Wanneer een sportvereniging een initiatief wil ontplooiën kan de stadsdeelmanager indien nodig andere partijen in de buurt betrekken bij die activiteit. De stadsdeelmanager heeft ook een helder beeld over behoeften die er zijn in de verschillende buurten en wijken. Door middel van de stadsdeelplannen ligt hier ook al een handvat voor de sportverenigingen.

6.3.7 Sportraad

De sportraad waar ook een gesprek mee is geweest geeft zelf aan een rol te kunnen spelen in de begeleiding van sportvereniging met betrekking tot de organisatie van maatschappelijke activiteiten. Op dit moment onderzoekt de sportraad de mogelijkheden tot een fusie met het Verenigingsbureau tot een verenigingsloket. Een loket waar alle verenigingen terecht kunnen. Dit kan de plaats zijn waar sportverenigingen met andere verenigingen en/of instellingen met elkaar in verband worden gebracht.

6.3.8 Combinatiefunctionaris

De doelstelling van de combinatiefunctionaris is een brug te slaan tussen school sport en verenigingen. De combinatiefunctionaris kan op die momenten ingezet worden wanneer de activiteiten overeenstemmen met de doelstellingen van de combinatiefunctionaris. Deze functionaris zou hier vooral een organiserende en/of uitvoerende rol in kunnen hebben.

6.3.9 Samenwerking

De partijen, of een selectie van deze partijen, die in voorgaande aanbevelingen zijn beschreven kunnen samen een belangrijke rol spelen in de begeleiding en uitvoering van de nieuwe maatregelen met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen. Deze rol kan als volgt worden uitgelegd. De Stadsdeelmanager signaleert issues die spelen in buurt, wijk of stadsdeel. Deze worden duidelijk verwoord naar het Verenigingsloket. Het verenigingsloket spreekt de (sport)vereniging(en) aan die zouden kunnen bijdragen aan het aanpakken van het betreffende 'probleem'. Wanneer sportverenigingen mogelijkheid zien tot een bijdrage ondersteunt het verenigingsloket de sportvereniging bij het opzetten van een passende activiteit, met het gegeven kader door de gemeente als leidraad, en eventueel het aanvragen van een subsidie. Indien relevant kan de combinatiefunctionaris een rol spelen in de organiserende en uitvoerende fase.

6.3.10 Platform MVV

Wanneer het programmateam Sport & Cultuur de organisatie van de nieuwe maatregelen liever uit handen geeft kan deze gebruik maken van de diensten van Platform MVV. Zij hebben een certificering en subsidiemethodiek ontwikkelt die past binnen het plaatje van dit onderzoek en de conclusies die getrokken zijn. Reeds is er een presentatie gegeven aan het programmateam Sport & Cultuur en dit is zeer enthousiast ontvangen. De verwachting is dat het een vervolg gaat krijgen en dit is ook aan te raden omdat een groot gedeelte van de aanbevelingen het gedachtegoed van Platform MVV onderschrijven. Zie bijlage 14 in het bijlagenboek voor de presentatie.

7. Discussie

In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar de andere relevante onderwerpen, tegenstrijdigheden tussen geïnterviewden, de theoretische relevantie, de praktische relevantie, de beperkingen in het onderzoek en suggesties voor eventueel vervolgonderzoek.

De doelstelling van dit onderzoek is het in kaart brengen van de opvattingen van de gemeenteraad over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen en de mogelijkheden van sportverenigingen om te kunnen voldoen aan deze opvattingen. In de resultaten zijn de antwoorden verwerkt die het meest van belang zijn voor het onderzoek. Er zijn echter ook resultaten naar voren gekomen die minder van belang waren voor het onderzoek maar toch relevant zijn om te benoemen. In 'bijlage 15: Overige resultaten' worden de resultaten weergegeven van de raadsleden waarvan zij het minder van belang achtten met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur van sportverenigingen in buurt, wijk of dorp. Aangezien de doelstelling luidt dat de mogelijkheden van de sportverenigingen in kaart worden gebracht om aan de opvattingen van de raadsleden te kunnen voldoen, is er voor gekozen om dezelfde kernbegrippen bij de resultaten van de sportverenigingen te verwerken. Hierdoor wordt er een duidelijk beeld gegeven over de kernbegrippen die de raadsleden belangrijk vinden en welke mogelijkheden de sportverenigingen daar in zien. De doelstelling, het in kaart brengen van de opvattingen van beide doelgroepen omtrent het onderwerp is daarom geslaagd. Bovendien is er een bijdrage geleverd over de mogelijkheden van sportverenigingen in de praktijk omtrent het onderwerp. Overige onderwerpen die in de interviews met de raadsleden en sportverenigingen zijn opgenomen zoals de Brede School, de combinatiefunctionaris en suggesties voor de te ontwikkelen sportnota staan eveneens vermeld in 'bijlage 15: Overige resultaten'. Met betrekking tot de suggesties voor de sportnota is er vanuit het programmateam Sport & Cultuur gevraagd of er tijdens het onderzoek daar aandacht aan besteed kon worden. Omtrent de Brede School en de combinatiefunctionaris is er geen directe verbinding te leggen met de mogelijkheden van de sportvereniging om bij te dragen aan de sociale structuur. Wanneer een Brede School en/of een verbinding met een combinatiefunctionaris mogelijk is dan zouden zij hier wel bij aan kunnen sluiten. Bovendien hebben de raadsleden de Brede School en de combinatiefunctionaris niet zelf in het interview aangehaald waardoor deze informatie naar de bijlage is verwezen.

Wanneer er gekeken wordt naar de verschillende opvattingen tussen de geïnterviewde raadsleden dan zijn deze te verklaren doordat zij elk een politieke partij vertegenwoordigen met een eigen identiteit en ideologie. In die zin kunnen er verschillen ontstaan met betrekking tot de uitwerking van het bijdragen aan de sociale structuur van sportverenigingen. Daarnaast is er opgemerkt wanneer een raadslid niet direct een antwoord had op een vraag die werd gesteld dat degene ging redeneren vanuit eigen vermogen om toch een antwoord te genereren. Om dit bij andere interviews te voorkomen is er duidelijk gemaakt dat er alleen antwoord gegeven moest worden wanneer zij echt een idee bij de vraag hadden om de betrouwbaarheid van de antwoorden te vergroten.

Met betrekking tot de verschillende opvattingen tussen de geïnterviewde sportverenigingen zijn deze te verklaren doordat er verschillende deelpopulaties hebben deelgenomen aan de interviews. Elke sportvereniging kijkt in het specifiek naar zijn eigen mogelijkheden binnen het bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp. De verschillende opvattingen in de antwoorden komen doordat de kenmerken van de sportverenigingen onderling verschillen in type sport, wijk- / stadsgebondenheid, locatie, ledenaantal, een vitale of minder vitale vereniging, wel of geen eigen accommodatie en de mate waarin zij al maatschappelijk actief zijn. Het was echter ook de inzet om de verschillende mogelijkheden van de deelpopulaties in kaart te brengen.

Gedurende het onderzoek is er gebruik gemaakt van theorie die het bijdragen aan de sociale structuur van sportverenigingen in buurt, wijk of dorp aanspreken. Het MVV-wiel van Platform Maatschappelijk Verantwoord Verenigen heeft gediend als basis voor het opstellen van de interviews. Dit model geeft een brede kijk op de mogelijkheden van sportverenigingen in de interne en externe omgeving. In het theoretisch kader is er gezocht naar kernbegrippen en indicatoren om de verkregen resultaten te kunnen categoriseren. Door met deze 'bril' te kijken naar de werkelijkheid kon er gekeken worden waar de geïnterviewde raadsleden en sportverenigingen in Apeldoorn de mogelijkheden zien weggelegd. Het theoretisch kader heeft het mogelijk gemaakt om een beeld te geven over het kunnen bijdragen aan de sociale structuur en dit bij de geïnterviewde raadsleden en sportverenigingen te staven.

Tevens is er gekeken naar indicatoren van de leefbaarheid en sociale structuur in buurt, wijk of dorp. Om dit zo specifiek mogelijk te houden is de leefbaarheidsenquête van Apeldoorn gebruikt. Deze indicatoren zijn aangehouden omdat gemeente Apeldoorn dit ziet als kernbegrippen van de leefbaarheid en sociale structuur. Het is als raamwerk gebruikt voor het verwerken van de resultaten. In het theoretisch kader worden vier niveaus van maatschappelijke betekenis beschreven en zijn afkomstig van Bottenburg & Schuyt (1996). Uit de interviews met de raadsleden blijkt dat het niveau 'kleine institutionele initiatieven' wordt bedoeld met betrekking tot het organiseren van activiteiten door sportverenigingen. De raadsleden vinden dat deze activiteiten namelijk vanuit de sportverenigingen zelf moeten komen en niet moeten worden opgedragen door de gemeente. Boers (2010) beschrijft drie speerpunten van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Uit de resultaten van de interviews met de raadsleden blijkt dat de drie speerpunten van Boers (2010) ook bij hun naar voren komen. Het speerpunt 'People' wordt onderschreven door de indicatoren 'waardering en betrokkenheid bij de buurt' en 'sociaal maatschappelijke participatie' uit de leefbaarheidsenquête van Apeldoorn. Met betrekking tot het MVV-wiel zijn 'buurt en maatschappij' en 'integratie normen & waarden, sportiviteit & respect, alcohol & drugs' de kernbegrippen die raakvlakken hebben met dit speerpunt. Het speerpunt 'Planet' wordt onderschreven door het kernbegrip 'multifunctioneel' en in zekere mate 'buurt & maatschappij'. Het laatste speerpunt 'Profit' komt overeen met de kernbegrippen 'samenwerkingsverbanden & (charitatieve) partnerschappen' en op zekere hoogte 'professionaliteit, vrijwilligers & kader' wanneer er de schakel wordt gelegd tussen kennisinstellingen en het verhogen van de professionaliteit bij sportverenigingen op deze vlakken.

In de beleidsbrief 'De kracht van sport' van Bussemaker (2007) worden een aantal doelstellingen aangekondigd om in en met de sport te realiseren. 'De inzet van sportverenigingen voor het onderwijs', 'naschoolse opvang in de wijk', 'de participatie, emancipatie en integratie van achterblijvende of kwetsbare groepen' worden door de geïnterviewde raadsleden eveneens aangekaart dat sportverenigingen daar een belangrijke prominentere rol in kunnen spelen. 'Het vergroten van het effect van sport en bewegen' en 'ontwikkeling van talent en het leveren van topprestaties' worden door de geïnterviewde raadsleden echter niet gezien als extra taken waar sportverenigingen zich meer op moeten richten. Dit komt doordat de geïnterviewde raadsleden dit al als taak van de sportvereniging zien. Tevens wordt er in de beleidsbrief gesteld dat de overheid inzet op versterking en in zekere mate professionalisering van sportverenigingen in het algemeen. Zowel de geïnterviewde raadsleden als de sportverenigingen geven aan dat de kernbegrip 'Professionalisering vrijwilligers & kader' uit het MVV-wiel voor verbetering vatbaar is en dat daar stappen in te maken zijn.

Tot slot nog enkele opmerkingen over de beperkingen in het onderzoek en een aantal suggesties voor vervolgonderzoek. Tijdens het zoeken van informatie voor het theoretisch kader bleek dat er geen tot weinig wetenschappelijke onderbouwing bestaat over het bijdragen aan de sociale structuur door sportverenigingen en op welke facetten zij echt kunnen profileren. Het vergelijken van de resultaten met het theoretisch kader bleek daarom een lastige opgave. Dit had opgevangen kunnen worden door aan het begin van het onderzoekstraject vooronderzoek te doen naar de informatie omtrent het onderwerp of om de onderzoeksvraag aan te passen aan de beschikbare wetenschappelijke informatie. Tijdens congressen van de Nederlandse Sport Alliantie, Vereniging Sport en Gemeenten, het Mulier Instituut en Platform MVV is er gebleken dat er vanuit verschillende gemeenten behoefte is naar specifieke indicatoren van het bijdragen aan de sociale structuur en een universeel meetsysteem voor subsidiëring. Dit onderzoek wakkert het onderzoek naar wetenschappelijke feiten aan want er ontbreekt specifiek onderzoek en onderbouwing onder een groot aantal sportverenigingen in Nederland. Doordat deze ontwikkeling pas recent is aangewakkerd in de maatschappij en nog in de kinderschoenen staat wordt er door middel van dit onderzoek een bijdrage geleverd aan de wetenschappelijke onderbouwing welke mogelijkheden sportverenigingen in de praktijk hebben.

Er is een algemeen raamwerk opgesteld in de vorm van de indicatoren van de leefbaarheidsenquête en het MVV-wiel van Platform Maatschappelijk Verantwoord Verenigen die alle kernbegrippen omtrent het bijdragen aan de sociale structuur van sportverenigingen dekt waardoor de resultaten wel gecategoriseerd konden worden.

Ten tweede bleek tijdens de interviews dat de leefbaarheidindicatoren uit de leefbaarheidsenquête van Apeldoorn te vrij voor interpretatie waren. Hierdoor konden antwoorden per indicator veel van elkaar verschillen. Echter, het MVV-wiel heeft veel overlap met de indicatoren uit de leefbaarheidsenquête waardoor er toch een helder beeld is verkregen. De oplossing is om meerdere modellen te hanteren wanneer er één niet blijkt te werken in de praktijk.

Ook had er een realistischere inschatting gemaakt dienen te worden bij het benaderen van de sportverenigingen omdat dit langer heeft geduurd dan de verwachting was. Achteraf is dit geen groot probleem gebleken maar het had wel meer tijd geboden bij de verwerking van de resultaten. Er dient daarom rekening gehouden te worden in de planning omtrent het maken van afspraken met bestuurders die veelal vrijwilligers zijn.

Als laatste was er de verwachting dat de geïnterviewde raadsleden en sportverenigingen een helderder beeld zouden hebben over het gespreksonderwerp en welke rol zij daar specifiek in konden spelen. De discussie omtrent dit onderwerp is echter recent waardoor raadsleden en sportverenigingen niet de tijd hebben gehad om hier concrete oplossingen voor te bieden of een slag in te kunnen maken. Bovendien is het de taak van de raadsleden om over een breed scala aan onderwerpen informatie te vergaren waardoor het onderzoeksteam niet kan verwachten dat zij inhoudelijke oplossingen bieden over deze discussie. Met betrekking tot de betrouwbaarheid van het kwalitatieve onderzoek is er niet eenduidig te stellen dat er bij eenzelfde onderzoek tot dezelfde uitkomsten zal leiden omdat de samenstelling of filosofie van de gemeente, gemeenteraad en het gemeentelijk sportbeleid aan verandering onderhevig zijn. Deze verschillen zijn ook te ondervinden wanneer dit onderzoek bij andere gemeenten dan Gemeente Apeldoorn uitgevoerd zal worden. Het politieke klimaat en de prioriteiten op gemeentelijk niveau spelen hier een belangrijke rol in.

Aan de hand van de interviews met de raadsleden zijn er sportverenigingen benaderd voor een interview. Hier kan echter niet stellig worden gezegd dat het een representatief beeld geeft over Gemeente Apeldoorn aangezien er 120 sportverenigingen in Gemeente Apeldoorn zijn. Van de 120 sportverenigingen zijn er echter maar 12 benaderd voor een interview. Het onderzoek gaat echter over de mogelijkheden van sportverenigingen met betrekking tot het bijdragen aan de sociale structuur, in die zin kan gezegd worden dat je door middel van 12 sportverenigingen te interviewen je een duidelijk beeld kan krijgen omdat er rekening is gehouden met de keuzes van de raadsleden over het onderwerp en hoe zij dat verder ingevuld zien worden. Daarbij is rekening gehouden met de verschillende eigenschappen van sportverenigingen die invloed hebben op de mogelijke uitkomsten. Deze zijn onderverdeeld in deelpopulaties om een representatief beeld te krijgen over de ruim 120 sportverenigingen die Apeldoorn rijk is.

Als laatste zijn er enkele suggesties tot vervolgonderzoek te benoemen. Het is van belang om te weten wat de mogelijkheden zijn tot het koppelen van een subsidie aan de activiteiten van sportverenigingen die bijdragen aan de sociale structuur van buurt, wijk of dorp. Ten tweede zou er een uitgebreider onderzoek kunnen plaatsvinden omtrent de vitaliteit van de sportverenigingen in gemeente Apeldoorn. Zoals degene zonder eigen accommodatie of geen wijkgebondenheid. De vraag daarbij luidt hoe zij toch een binding kunnen creëren met de omgeving en welke activiteiten zij daarvoor kunnen inzetten. Als laatste kan er een inventarisatie worden gemaakt van de werkelijke situatie met betrekking tot de samenwerkingsverbanden in de verschillende stadsdelen in Apeldoorn en waar de mogelijkheden liggen.

Literatuurlijst

Boeken

- Bonsel, M.H.W. (2005). *Vademecum. Gemeentefinanciën: planning en control, financiële organisatie, heffingen, uitkeringen uit gemeentefonds*. Kluwer: Alphen aan den Rijn.
- Hoogerwerf, A. & Herwijer, M. (2008). *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap*. Kluwer: Alphen aan den Rijn.
- Lok, K.J. (2002). *De gemeente bestuurlijk verkend*. Lemma: Utrecht.
- Pollemans, G. & Stapelkamp, A. (2002). *Beleidssterreinen van lagere overheden*. Lemma: Utrecht.
- Ramkema, H. (2007). *De gemeente*. Instituut voor Publiek en Politiek: Amsterdam.
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2007). *Methoden en technieken van onderzoek*. Pearson Education Benelux: Amsterdam.
- Tops, P.W., Korsten, A.F.A. (1998). *Lokaal bestuur in Nederland: inleiding in de gemeentekunde*. Kluwer: Alphen aan den Rijn.
- Verschuren, P. & Doorewaard, H. (2007). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Lemma: Utrecht.
- Zevenbergen, L. (2008). *En nu laat ik mijn baard staan*. Business Contact: Amsterdam.

Publicaties

- Achterberg, H (2006). *De vinger op de zere plek: relationeel vertrouwen in drie Rotterdamse herstructureringsprocessen*. Erasmus Universiteit Rotterdam: Rotterdam.
- Bergink, W. & Dulon Barre, M. (2009). *Stadsdeelplan Noordoost 2010-2011*. VDA-groep: Apeldoorn.
- Bottenburg, M. van (2007). 'Om de sport verenigd: instituties in de sportwereld'. Sociale kaart van Nederland. Over maatschappelijke instituties, 225-239.
- Bottenburg, van, M. & Schuyt, K. (1996). *De maatschappelijke betekenis van sport*. NOC*NSF: Arnhem.
- Bussemaker, J. (2007). *Beleidsbrief sport. De kracht van sport*. Ministerie van VWS: Den Haag.
- College van Burgemeester en Wethouders (2010). *Veerkracht en Verbinding. Collegewerkprogramma 2010-2014*. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Cvetanovic, J. & Dulon Barre, M. (2010). *2^e Stadsdeelplan Noordwest 2010-2011*. VDA-groep: Apeldoorn.
- Gemeente Apeldoorn. (2010). *Kerntakendiscussie Gemeenteraad Apeldoorn, Discussiedocument nieuwe Rolneming Gemeente*. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Gemeente Apeldoorn (2008). *Stadsdeelplan Dorpen 2008-2009*. Felua-groep: Apeldoorn
- Gemeenteraad Apeldoorn (2010). *Participeren in de civil society. Ontwikkelingen in de AWBZ zijn aanleiding tot nieuw gemeentelijk beleid*. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Gemeenteraad Apeldoorn (2011). *Raadsopdracht Kerntaken*. Felua-groep: Apeldoorn.

- Gemeente Apeldoorn (2007). *Een gezonder Apeldoorn. Kadernota lokaal gezondheidsbeleid 2007-2010*. Dienst Samenleving: Apeldoorn.
- Gemeente Apeldoorn (2010). *Iedereen doet mee. Participeren in de Apeldoornse samenleving*. Dienst Samenleving - Afdeling Maatschappelijk beleid: Apeldoorn.
- Gemeente Apeldoorn. (2011). Voorjaarsnota 2011, Naar een nieuwe balans. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Gerritsen, S. & Dulon Barre, M. (2011). *2^e Stadsdeelplan Zuidwest 2011-2012*. VDA-groep: Apeldoorn.
- Groot, de, M. (2008). *Maatschappelijk actieve sportverenigingen in beeld*. Rijksuniversiteit Groningen: Groningen.
- Hirsch Ballin, E.M.H. (1992). Gemeentewet. Rijksoverheid: Lech.
- Kapenga, C. & Schok, M. (2009). *Stadsdeelplan Binnenstad 2009-2010*. Felua-groep: Apeldoorn.
- Kennispraktijk (2010). *Op weg naar een duurzame sportvereniging*. Kennispraktijk: Nijmegen.
- Leyden, van, J. & Dulon Barre, M. (2010). *2^e Stadsdeelplan Zuidoost 2010-2011*. VDA-groep: Apeldoorn.
- Meedoen. (2010). *Wat is Meedoen?*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <http://www.meedoenallejeugddoorsport.nl/home.html>
- Mulier Instituut (2010). *Verenigingsmonitor 2010*. Mulier Instituut: Den Bosch.
- Roode, van, K. (2010). *Maatschappelijk verantwoord verenigen. Een hype of een goede visie?*. Universiteit Utrecht: Utrecht.
- Samenleving, Dienst. (2009). *Accres Apeldoorn B.V., Evaluatie periode 2006-2009*. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Schipper, P. (2010). *Sportbuurtwerk*. Gelderse Sport Federatie: Arnhem.
- Stegehuis, B. (2011). *Toekomst Brede School in Apeldoorn. 2012-2016*. Presentatie: Apeldoorn.
- Stegehuis, B. & Mulderij, F. (2009). Collegevoorstel. Invoering combinatiefunctionarissen in Apeldoorn. Samenleving: Apeldoorn.
- Stukker, N., Ludwig, W., Kunneman, T., Donswijk, P. & Veen R. (2009). *Veerkracht en Verbinding. Bestuursakkoord 2010-2014 CDA, VVD, PvdA, D66 en ChristenUnie*. Gemeente Apeldoorn: Apeldoorn.
- Visser, G.J. & Doeschot, ten, F. (2009). *Leefbaarheid in Apeldoorn 2009*. I&O Research BV: Enschede.

Internet

- Apeldoorn in cijfers (2010). *Inwoners per 1 januari*. Opgevraagd op 17 februari 2011 afkomstig van <http://apeldoorn.buurtmonitor.nl/>
- Boers, E. (2010). *Sportverenigingen moeten Maatschappelijk Olympisch Verantwoord Excelleren*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van

<http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=detail&catid=adviezen-uit-de-praktijk&cntid=4529>

- Boers, E. & Elferink, M. (2009). *Duurzaamheid, Cradle to Cradle en sportverenigingen*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=detail&catid=OpenPodium&cntid=4140>
- Gemeente Apeldoorn (2010). *'Regeerakkoord zware opdracht voor Gemeente Apeldoorn'*. Opgevraagd op 17 februari 2011 afkomstig van <http://www.apeldoorn.nl/smartsite.dws?ch=TER&id=159940>
- Gemeente Apeldoorn (2010). *Hoe werkt de raad?*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.apeldoorn.nl/smartsite.dws?id=164520>
- Gemeente Apeldoorn. (2007). *Subsidie voor sportverenigingen*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <https://secure.apeldoorn.nl/smartsite.dws?ch=TER&id=152133>
- Gemeente Apeldoorn. (2009). *Stadsdeelaanpak*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <http://www.apeldoorn.nl/smartsite.dws?id=108493>
- Gemeente Venray. (2007). *Aanvragen van gemeentelijke subsidie*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van http://www.digisites.nl/.../Aanvragen_van_gemeentelijke_subsidie
- Gemeente Waalwijk. (2007). *Subsidies*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <http://www.waalwijk.nl/Pub/Home/Wonen/Informatie-Subsidies.html>
- Impuls brede scholen, sport en cultuur (2010). *Wat is een combinatiefunctie?*. Opgevraagd op 7 maart 2011 afkomstig van <http://www.combinatiefuncties.nl/watiseencombifunctie.html>
- Platform MVV (2008). *Wat is MVV?*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.platformmvv.nl/mvv-watismvv.html>
- Platform MVV (2008). *Activiteiten*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.platformmvv.nl/activiteiten.html>
- Platform MVV (2008). *Doel van Certificering*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.platformmvv.nl/certificering.html>
- Rijksoverheid (2010). *Wat is een brede school?*. Opgevraagd op 3 maart 2011 afkomstig van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/brede-school/vraag-en-antwoord/wat-is-een-brede-school.html>
- Rijksoverheid. (2009). *Aan welke regels moeten verenigingen zich houden om alcohol te mogen schenken?*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/vragen-en-antwoorden/aan-welke-regels-moeten-verenigingen-zich-houden-om-alcohol-te-mogen-schenken.html>
- Rooijmans, L. (2011). *Laat sportverenigingen sporten*. Opgevraagd op 11 maart 2011 afkomstig van <http://www.vvdapeldoorn.nl/weblog5022/Liesbeth-Rooijmans>
- Schulze, A. (2009). *Hoe krijg je alle sportverenigingen maatschappelijk actief?*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=nieuws_detail&catid=nieuwsberichten&cntid=3568

- Schulze, A. (2009). *De sportvereniging 'maatschappelijk verantwoord'*. Opgevraagd op 17 februari 2011 afkomstig van http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=nieuws_detail&catid=nieuwsberichten&cntid=3534
- Thesaurus Zorg en Welzijn (2011). *Sociale verhoudingen algemeen*. Opgevraagd op 22 februari 2011 afkomstig van <http://www.thesauruszorgenwelzijn.nl/socialeinfrastructuur.htm>
- Vereniging Sport en Gemeenten. (2010). *Dossier Sport en Milieu*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van http://www.sportengemeenten.nl/kennisplein_v2/dossier.asp?id=Dossier%20Sport%20%20Milieu
- Vrijwilligers Academie Veluwe. (2009). *Bestuurdersacademie*. Opgevraagd op 27 juni 2011 afkomstig van <https://www.vrijwilligersacademievaluwe.nl/content.php?pid=45>